

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

Katedra: sociálních studií a speciální pedagogiky

Bakalářský program: Sociální péče

Studijní obor: Sociální pedagog

Název bakalářské práce:

SEKTY

Autor:

Podpis autora: _____

Jan Hlubuček

Loučky 44

511 01 Turnov

Vedoucí práce: Mgr. Květa Sluková

Počet:

stran	obrázků	tabulek	grafů	zdrojů	příloh
70	0	7	10	18	2 + CD

CD obsahuje celé znění bakalářské práce.

V Loučkách dne: 29. 04. 2005

TU v Liberci, Fakulta pedagogická

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Jan Hlubuček

Adresa: Loučky 44, 511 01 Turnov

Bakalářský studijní program: Sociální péče

Studijní obor: Sociální pedagog

Název bakalářské práce: SEKTY

Anglický název: Sects

Vedoucí práce: Mgr. Květa Sluková

Termín odevzdání: 30. 04. 2005

V Liberci dne 20. 12. 2003

.....
vedoucí bakalářské práce

.....
děkan FP TUL

.....
vedoucí KSS

Převzal (student): Jan Hlubuček

Datum: 20. 12. 2003

Podpis studenta:

Charakteristika práce:

Bakalářská práce se ve své teoretické i praktické části zabývá problematikou sekt a jejich působení na jedince.

Cíl práce:

Cílem závěrečné bakalářské práce je zjistit, jaký vliv může mít sekta na jedince.

Předpoklad práce:

Předpokladem práce je rozbor možných vlivů, které vybrané sekty užívají při působení na jedince.

Hlavní použité metody:

Standardizovaný dotazník.
Rozhovor.

Základní literatura:

FUNKE, K. a kol. *Malý slovník sekt. Kostelní Vydří*. Karmelitánské nakladatelství, 1998. ISBN 80-7192-246-3

VOJTÍŠEK, Z. *Náboženství a sekty v České republice*. 1998.
<http://www.internet.bb/casopisy/policista/prilohy/pril8.htm>

CHMELÍK, J. *Extrémismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha: Linde, 2001. ISBN 80-7201-265-7

VOJTÍŠEK, Z. *Nové náboženské směry u nás*. Praha: Dingir, 1998

Prohlášení

Byl jsem seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 o právu autorském, zejména § 60 - školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL, v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedením bakalářské práce a konzultantem

Datum: 29. 04. 2005

Autor:

Jan Hlubuček

Podpis:

vlastnoruční podpis

Rád bych poděkoval za odbornou a praktickou pomoc své vedoucí práce paní Mgr. Květě Slukové, své manželce za trpělivost a podporu při studiu a v neposlední řadě za umožnění studia kpt. Mlejnkovi a kpt. Mgr. Lelkovi.

Název BP: SEKTY

Název BP: Die Sekten

Jméno a příjmení autora: Jan Hlubuček

Akademický rok odevzdání BP: 2004 - 2005

Vedoucí BP: Mgr. Květa Sluková

Resumé:

Bakalářská práce se zabývala problematikou sekt. Jejím cílem bylo zjistit, jaké prostředky používá vybraná sekta v působení na jedince. Cíle bakalářské práce bylo dosaženo, třebaže se nepotvrdily všechny dílčí předpoklady. Práci tvořily dvě stěžejní části a to část teoretická, která seznamuje se základní terminologií v dané oblasti a popisuje vybranou sektu. Praktická část zjišťovala pomocí dotazníku, zda se respondenti setkali s příslušníkem sekty a jak je toto setkání ovlivnilo. Využitím rozhovoru a pozorování bylo dále zjišťováno, jací lidé do vybrané sekty vstupují a jaké jsou jejich postoje. Výsledky ukazovaly, že vybraná sekta používá především psychického tlaku, který vytváří prostřednictvím vlastních předpisů chování, vydáváním literatury a náboženským učením.

Za největší přínos práce vzhledem k řešené problematice bylo možné považovat právě popsání vybrané sekty a vystižení vlivů, kterými působí.

Das Resümee:

Die Arbeit beschäftigt sie mit der Sektenproblematik. Ihr Ziel war die Feststellung, welche Voraussetzungen die ausgewählte Sekte verwendet um Umgang mit den Menschen. Das Ziel der Arbeit wurde erreicht, obwohl sich alle Teilvoraussetzungen nicht beschützigten. Die Arbeit umfasste zwei Teile: den Theoretischen Teil und den praktischen Teil. Der theoretische Teil macht mit der Terminologie ihr dem Bereich bekannt und beschreibt die ausgewählte Sekte. Den praktischen Teil umfasste folgende Feststellungen. Ausgrund der Fragebögen wurde festgestellt, ob die Respondenten mit der Sekte im Kontakt waren und wie sie dieses Treffen beeinflusst hat. Mit Hilfe des Gespräch und der Beobachtung wurde weiter festgestellt, welche Menschen sich der Sekte anschliessen und wie ihre Haltung ist. Die Ergebnisse zeigten, dass die ausgewählte Sekte vorallem den psychischen Druck benutzt, welcher sie mit Hilfe eigener Vorschriften und mit Hilfe der propagandistischen Literatur schafft. Wichtig ist in diesem Zusammenhang vorallem die religiöse Lehre.

Für den grössten Beitrag der Arbeit im Zusammenhang mit der behandelten Problematik könnte man gerade die Beschreibung der Sekte halten und die Charakterisierung ihrer Einflüsse.

Obsah

Obsah.....	14
1 Úvod.....	16
2 Teoretická část.....	17
2.1 Náboženství.....	17
2.2 Křesťanství.....	17
2.2.1 Křesťanství v ČR	18
2.2.2 Křesťanství posledních dnů	21
2.3 Sekty.....	22
2.3.1 Vymezení pojmu sekta.....	22
2.3.2 Vznik a formování sekt.....	23
2.3.3 Nejdůležitější znaky sekty	23
2.4 Jak vzniká závislost na sektě	27
2.5 Psychická manipulace.....	27
2.5.1 Čtyři složky psychické manipulace	28
2.5.2 Tři stupně psychické manipulace	29
2.6 Pomoc.....	29
2.6.1 Typické neúčinné reakce	30
2.6.2 Příprava pro úspěšnou intervenci	30
2.6.3 Změna a růst.....	31
2.7 Svědkové Jehovovi.....	33
2.7.1 Historie	33
2.7.2 Učení.....	34
2.7.3 Čemu věří oni sami	35
2.7.4 Jejich organizace a dílo.....	37
2.7.5 Co píší.....	38
2.7.6 Co píší jiní.....	39

3	Praktická část	40
3.1	Cíl praktické části	40
3.2	Stanovení předpokladů	40
3.3	Popis výběrového vzorku a průběh průzkumu.....	41
3.3.1	Respondenti dotazníku	41
3.3.2	Vzorek Svědků Jehovových.....	43
3.4	Použité metody	43
3.4.1	Dotazník	43
3.4.2	Rozhovor	44
3.4.3	Pozorování	45
3.4.4	Zpracování údajů	45
3.5	Průběh průzkumu.....	46
3.6	Zpracování dat	46
3.6.1	Zpracování získaných dat z dotazníku.....	46
3.6.2	Zpracování dat z rozhovoru se Svědky Jehovovými.....	51
3.6.3	Shrnutí dat z rozhovoru	60
3.6.4	Data získaná pozorováním	63
3.7	Ověřování předpokladů a diskuse.....	65
3.7.1	Ověřování předpokladů - Dotazník.....	65
3.7.2	Ověřování předpokladů - Rozhovor.....	66
3.8	Shrnutí výsledků praktické části.....	69
4	Závěr	71
5	Slovníček.....	73
6	Seznam použité literatury	75
7	Seznam příloh	77

1 Úvod

Jako téma bakalářské práce si autor vybral sekty a jejich vliv na jedince. To z toho důvodu, že náboženství je mu velice blízké, neboť sám je věřící. Ve svém zaměstnání policejního inspektora se s členem sekty také setkal, ale nikdy to nebyl pachatel trestného činu.

V závěrečné bakalářské práci si autor klade za cíl v teoretické části nejprve seznámit s odbornou terminologií a vymezením pojmů náboženství, sekta, kult. Dále charakterizovat vybranou náboženskou sektu a obecně shrnout, jak sekta působí a ovlivňuje jedince.

Praktická část bakalářské práce se zabývá výzkumem, zda sekta na jedince působí a pozorovat chování členů sekty. Prostřednictvím rozhovoru především zjistit, co je nejčastějším motivem jedince pro vstup do sekty. To je i cílem bakalářské práce, neboť právě při vstupu dochází k největšímu psychickému ovlivňování. Dalším dílčím předpokladem je zjištění, co je jedinec schopen pro sektu obětovat nebo jestli je členství v sektě jenom touha několika jedinců, patřit do nějakého kolektivu, protože ve svém okolí nenacházejí adekvátní prostředí k uspokojení svých potřeb.

Vzhledem k velkému množství sekt (řádově desítek), které působí v České republice, si autor práce vybral jednu z nich, která své učení staví na křesťanství. V práci jsou tedy opomenuty nekřesťanské sekty, tj. sekty, které vychází z východních či pohanských náboženství anebo sekty, které z náboženství nevycházejí vůbec.

Toto opomenutí je však svým způsobem úmyslné, neboť jak je ze situace v ČR zřejmé, sekt a nových náboženských směrů je velice mnoho a k jejich popsání a průzkumu by rozhodně nestačil obsah této bakalářské práce, resp. účelem této bakalářské práce ani není popisování jednotlivých náboženských směrů, ale zjištění, zda vybraná sekta má vliv na svého člena, či nikoli. Autor si je vědom, že sekty mají řadu společných znaků.

Teoretická část bakalářské práce bude obecným psychickým působením sekt na jedince věnovat o to více podrobněji a bude seznamovat s historií i současnými ideály vybrané sekty.

2 Teoretická část

Jak je již uvedeno v úvodu této práce, teoretická část se bude zabývat vymezením základní terminologie, se kterou se v bakalářské práci dále velice často operuje, a kterou je nezbytné znát ke správnému pochopení problému.

2.1 Náboženství

Co přesně se skrývá pod pojmem náboženství. Náboženství lze zcela volně definovat jako víru v Boha, neboť každý, kdo věří v Boha, je nábožensky založen a uznává nějaký směr náboženství. Je zcela lhostejno, jedná-li se o křesťanství, islám či buddhismus.

K. Funke ve svém Malém slovníku sekt (1998, s.73,74) uvádí, že základem náboženství je zkušenost zjevení, což je nečekaná zkušenost nějaké důležité události. Tím se otevírá prostor, ve kterém můžeme skutečnost vidět jinak. V náboženském jazyce je zjevení působení nebo zjevení božského ve světě a náboženství mluví k takto zakoušenému Bohu v podobě kultu či modliteb. Bůh je potom ten, kdo je náboženským společenstvím vyznáván a oslavován. Tato vědomá činnost není nijak odtažitá, ale je zaměřena na integraci celého života lidí. " Budeš milovat Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou silou." Náboženství tak míří na vybudování vědomého vztahu mezi člověkem a vyšší skutečností. Náboženství přesahuje náboženskou oblast v užším smyslu, tedy modlitby a kulty, tím, že se pokouší prostřednictvím etických požadavků určovat celý život člověka až po společenské a politické normy.

2.2 Křesťanství

Podstatou křesťanství je, že Bůh sestoupil na svět jako člověk, aby jednou provždy přinesl nutnou oběť za hříchy lidstva, tak aby Bůh a člověk mohli být smířeni.

Křesťanství vzniklo jen jako jedna z mnoha židovských sekt své doby. Dobře jsou známi farizeové, saduceové, zéloti a esejci. Všude bylo mnoho proroků. Např. Jan Křtitel byl už v době, kdy Ježíš zahájil svou činnost, zavedeným učitelem, kazatelem a prorokem. Části jeho proroctví bylo: "Přichází za mnou, ale je (1)

větší, protože tu byl dříve než já." (Jan 1:15), čímž připravoval cestu novému učiteli Ježíši.

Křesťanství mohlo zemřít s Ježíšovou smrtí, nebýt jedné věci, která je odlišila od většiny jiných židovských sekt - pokynu věřícím: "Ale ty jdi a všude zvěstuj království Boží" (Lukáš 9:60). Kdyby však nebylo Pavla (Pavel z Tarsu, po roce 1 po Kr. - asi 64 po Kr., šířil křesťanství převážně mezi nežidy, pozn. autora), zůstalo by pravděpodobně křesťanství poměrně menší židovskou sektou; Petr, po Ježíšově smrti přirozený vůdce, neviděl zpočátku potřebu šířit víru mezi nikým jiným než Židy, dokud na něho Bůh neseslal zjevení. (Skutky 10:9-29).

Křesťanství se šířilo a cestou se vyvíjelo. Pavel a jiní přinesli poselství do Říma, tehdejšího centra říše. A opět mohlo už v těchto několika prvních letech snadno odumřít. Ale raní křesťané, kteří, jak se zdá, vzkvétali pronásledováním, pokračovali v jeho hlásání a hnutí rostlo.

V roce 312 vzýval římský císař Konstantin křesťanského Boha, aby mu pomohl ve válce. Zvítězil a zbytek je již historií. V několika dalších staletích bylo křesťanství rozneseno do většiny evropských oblastí včetně britských ostrovů. Kolem roku 1000 po Kr. už i Norové nahradili novým "přibitým bohem" Odina, Thora, Baldra a ostatní.

Kolem 15. století byli velkými mořeplaveckými národy Britové, Španělé, Portugalci a Holanďané a všichni byli křesťané. Kamkoli přišli, od Nového světa až po Afriku, Východ a ostrůvky roztroušené po celém světě, všude přinášeli sebou své náboženství a - ať už k lepšímu nebo horšímu - vnucovali je domácím obyvatelům těchto zemí.

Daleko za sebou nechalo křesťanství svůj původ menší sekty jednoho z kmenových náboženství Blízkého východu. Teď už bylo zavedeným náboženstvím civilizovaného světa. (1)

2.2.1 Křesťanství v ČR

Křesťanská misie zasáhla území ČR ve druhé polovině 9. století. Roku 863 vyslal na Moravu byzantský císař Michal III. na žádost velkomoravského knížete Rastislava misionáře **Konstantina a Metoděje**. Při svém misijním působení používali části Bible a liturgické texty přeložené do staroslověnštiny a zapsané hlaholicí - písmen, které Konstantin vytvořil. (17)

Po pádu Velkomoravské říše na počátku 10. století se moravské i české území dostalo pod vliv západního křesťanství, jehož bohoslužebným jazykem byla latina. Používání slovanského jazyka v křesťanské bohoslužbě u nás postupně zaniklo. Ve druhé polovině 9. století byl pokřtěn přemyslovský kníže Bořivoj a jeho manželka Ludmila. Mučednická smrt Ludmily i jejího vnuka Václava založila druhou významnou českou křesťanskou tradici.

Pražské biskupství vzniklo roku 973 za vlády Boleslava II. péči arcibiskupství v Mohuči, odkud také přišel první pražský biskup Dětmar. Pro české křesťanství však měla větší význam osobnost druhého pražského **biskupa Vojtěcha**. Jeho mučednická smrt přispěla ke vzniku další české křesťanské tradice. Koncem 10. století byly také zakládány nejstarší kláštery, které šířily nejen křesťanskou víru, ale staly se centry nové civilizace. Počet klášterů vzrůstal a roku 1063 vzniklo v Olomouci druhé biskupství.

Dalším klíčovým obdobím českého křesťanství byla vláda zbožného panovníka **Karla IV.**, jemuž se - kromě jiného - podařilo dosáhnout povýšení pražského biskupství na arcibiskupství. **Prvním arcibiskupem se stal Arnošt z Pardubic**. Také u nás bylo 14. století obdobím snah o církevní reformu.

Na **přelomu 14. a 15. stol.** se pod vlivem anglického učenice Johna Wycliffa vyhrotilo napětí, které vyvolávala snaha o reformu, a odpor proti ní. Vůdcové západní církve se sice sešli na kostnickém koncilu v letech 1414 - 1418 kvůli reformám církve, které považovali jako nezbytné, ale postoje Jana Husa i Jeronýma Pražského považovali za příliš radikální a koncil je proto odsoudil k smrti upálením.

Husova smrt vyvolala v Čechách a na Moravě vlnu rozhořčení, která se po smrti krále Václava IV. obrátila proti jeho nástupci Zikmundovi Lucemburskému. Na podporu Husových myšlenek se zvedlo husitské hnutí, které navzdory bojům s vojsky věrnými papeži dovolilo Zikmundovi nastoupit na trůn až roku 1436. Tehdy začala platit tzv. kompaktáta, umožňující, aby v českém království žili jak husitští kališníci, tak katolíci věrní Římu. Toto **období náboženské tolerance trvalo až do porážky českých stavů na Bílé hoře roku 1620**.

Částečná náboženská tolerance umožnila roku 1457 vznik **Jednoty bratrské** jako vrcholu českých snah o reformu křesťanské církve. Zakladatelé se vraceli k Bibli jako hlavnímu zdroji víry i života a v mravních otázkách navázali především na učení Petra Chelčického. Ustanovením vlastního kněžstva se roku 1467 již rozešli s kališnickou církví a vystavili se někdy větší, jindy a na jiných místech (17)

menší perzekuci. Pronásledování se vystupňovalo po bitvě na Bílé hoře a vyvrcholilo odchodem posledního biskupa **Jana Ámose Komenského** a posledních členů Jednoty bratrské do exilu roku 1628. Předtím Jednota bratrská velmi obohatila nejen duchovní život, ale i českou kulturu, např. unikátním překladem a vydáním Bible kralické. Jazyk tohoto překladu se stal na několik staletí spisovnou normou. Současnou dědičkou Jednoty bratrské je církev moravských bratří.

Rokem 1628, v němž byla na území Čech a Moravy definitivně vyloučena jiná než katolická víra, **nastává období tzv. rekatolizace**. Probíhala v některých případech násilně a znamenala značné omezení a zúžení náboženského a kulturního života, na druhou stranu obohatila české země o plody barokního umění. Duchovní monopol římskokatolické církve byl ukončen typicky osvícenským činem císaře Josefa II., jímž bylo vydání *Tolerančního patentu* roku 1781. Tímto patentem bylo v habsburské říši povoleno pravoslaví a protestantismus augsburského a helvetského vyznání. Josefínská doba oslabilu moc římskokatolické církve i rušením některých klášterů, církevních škol a kostelů.

Další přelomové období znamenal i pro většinové katolické křesťanství první vatikánský koncil (1869-1870) a příkré odmítnutí katolického modernismu papežskou *encyklikou* z roku 1907. Roku 1877 začala i na českém území oficiálně působit **starokatolická** církev a zklamání modernisté šli k založení **Církve československé**. Kromě toho začaly u nás v poslední čtvrtině 19. století působit i misie zahraničních probuzeneckých církví a již ve druhém desetiletí minulého století zakládali první společenství i **čeští pentekostalisté**. Svobodné politické poměry Československé republiky pak umožnily působení dalších křesťanských církví a česká společnost tak dospěla k náboženskému pluralismu.

Druhou světovou válkou utrpěly české církve ztráty mezi duchovními; duchovní se také v některých případech zapojili do protifašistického odboje (nejznámějším případem je poskytnutí úkrytu parašutistům v pravoslavném kostele po atentátu na říšského protektora Heydricha roku 1942). Některé církve také pak byly **oslabeny poválečným vysídlením československých Němců**.

Ovšem až **vláda komunistické strany** mezi léty **1948-1989** považovala církve za úhlavní nepřátele. Brzy po roce 1948 začala pronásledovat jejich představitele, roku 1950 násilně zrušila kláštery a odsoudila desítky řeholníků.

Mimo **schválené aktivity** registrovaných církví nebyla povolena žádná náboženská činnost. Mimo zákon se tak ocitly různé samostatné církevní (17)

aktivity a **rozpuštěny byly** i náboženské spolky např. **Armáda spásy** nebo **Svědkové Jehovovi**. Státní moc roku 1950 zlikvidovala Církev řeckokatolickou tím, že ji převedla do Pravoslavné církve a v letech 1952 - 1956 byla zakázána činnost Církvi adventistů sedmého dne.

Tomuto represivnímu diktátu totalitního režimu se české církve nakonec podrobily. Vládnoucímu režimu se podařilo postupem let získat v církvích některé křesťany ochotné ke kompromisům.

Navzdory dohledu státních orgánů i ochotě některých příslušníků ke kompromisům vytvářely církve i v době totalitního režimu relativně svobodné prostředí. V Českobratrské církvi evangelické vzniklo roku 1963 protestní hnutí **Nová orientace**, českobratrští evangelíci a katolíci tvořili nezanedbatelnou část aktivistů **Charty 77**. I oficiální představitelé římskokatolické církve se odvážili připravit roku 1987 Desetiletí duchovní obnovy.

Nejzajímavější kapitolou ilegálních křesťanských aktivit v době vlády komunistické strany je bezesporu tzv. **skrytá církev**, nazývaná též mlčící či podzemní. Tato tajná římskokatolická struktura vznikla na konci šedesátých let. Ve skryté církvi bylo postupně vysvěceno několik biskupů a desítky kněží.

Období po roce 1989 přineslo ohromný nárůst aktivit doposud působících církví, dále možnost ekumenické spolupráce křesťanů v doposud uzavřených oblastech a také vznik nových církevních útvarů jak domácích, tak prostřednictvím zahraničních misí. (17)

2.2.2 Křesťanství posledních dnů

Touha vytvořit těsně před druhým Ježíšovým příchodem pravou církev, očištěnou a obnovenou po " velkém odpadnutí " celého křesťanstva, vedla ke vzniku společenství, která se oddělila od křesťanství hlavního proudu a dostala se tato společenství do značného napětí s tradičními církvemi. Všechna se považují za jediné skutečné reprezentanty křesťanství a stojí dosud mimo ekumenické tendence charakteristické pro současné křesťanstvo. Opozice vůči církvím je dovedla ke značným odchylkám od tradičního protestantismu.

Jedná se o Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů, Církev Adventistů, Společnost svědků Jehovových a Novoapoštolskou církev. Odchytky v případě mormonismu se zdají být těžko překonatelné a způsobují pochybnost, (17)

zda tento směr není spíše ezoterického než křesťanského proudu. Naopak adventistická církev své oddělení od ostatních církví již z velké míry překonala. **Svědci Jehovovi i Novoapoštolskou církev dosud oddělují věroučné důrazy,** které sice nejsou tak hluboké jako v případě mormonismu, které však obě strany považují za podstatné. (17)

2.3 Sekty

Střežte se lživých proroků, kteří k vám přicházejí v rouchu ovčím, ale uvnitř jsou draví vlci. Po jejich ovoci je poznáte. (Mt 7:15-16)

2.3.1 Vymezení pojmu sekta

Vymezit pojem sekta naprosto přesně je velice složité, a proto autor uvádí několik definic od různých autorů:

O. Štampach (1992, s.5) za sektu považuje takové nové náboženské hnutí, které se ostře odděluje od ostatních lidí, staví se nepřátelsky k jiným náboženstvím a tvoří uzavřené, zdánlivě soběstačné společnosti. **Nebezpečná na sektách je mimo jiné nekritická, bezpodmínečná podřízenost členů vůči vedení.** Vládne tam někdy cosi jako jakási " vnitřní totalita. " Nepřipouští se tam volná diskuse. Dokonce se někdy omezují kontakty s jinými lidmi. Vnitřní organizační struktury sekt jsou před veřejností a částečně i před členy utajeny.

J. Chmelík (2001, s.41) uvádí definici sekty jako **organizovanou skupinu religiózně zaměřených lidí s dogmaticky nekonvenčními názory** na úlohu a postavení člověka ve společnosti, založenými na kultu osobnosti, s výraznou psychickou manipulací osobnosti, zaměřené na rozložení osobní identity jednotlivce, vedoucí až k vytvoření duševního otroctví a absolutní závislosti na vůdci sekty.

Ve Funkeho Malém slovníku sekt (1998, s.106) je uvedena následující definice. Sektou je míněno odštěpení od větší náboženské společnosti nebo společenství víry a většinou to **znamená negativní označení nějaké zvláštní náboženské (někdy i politické) skupiny,** která se věroučně a sociálně oddělila od nějaké větší skupiny **a zpravidla naráží na malé přijetí veřejnosti.**

Podle S. Hassana je sektou, jak uvádí Chmelík (1997, s.19), zhoubný kult, který se liší od běžné společenské či náboženské skupiny tím, že **nutí své členy setrvávat ve skupině přemlouváním, nátlakem nebo jinými nepřipustnými způsoby ovlivňování.**

B. Büchnerová (1999, s. 18) vymezuje pojem sekty jako obec hlásající určitý světový názor a mající pochybnou pověst. Původně však dle této autorky se používalo slovo sekta k označení skupiny odštěpené od velké církve.

Z těchto definic je patrné, že se v mnohém shodují a záleží tedy pouze na pohledu, ze kterého je pojem sekta chápán. Těchto pohledů může být hned několik a to zejména náboženský, sociologický nebo kriminologický.

V každém případě lze však sektu **definovat jako směr, který se oddělil od tradičního náboženství**. (V ČR lze jako tradiční náboženství chápat římskokatolickou církev a evangelické církve s dlouhou tradicí. pozn. autora) **Má zpravidla svého vůdce**, který udává v sektě řád. Řád sekty může být obrácen i negativním směrem a potom **omezuje jednotlivce v jeho svobodách** a může vést až k fyzickému či psychickému vydírání a k zhroucení osobnosti.

2.3.2 Vznik a formování sekt

Existuje několik možností vzniku a vývojových proměn sektářství:

- Sektářské tendence se delší dobu vyskytují na půdě dané církve, ovlivňují tuto církev zevnitř nebo jen částečně problematizují doktrinální rámec. Tuto formu lze nazvat nábožensko - duchovním proudem.
- V jiných podmínkách se opozice, která vznikla na půdě dané církve, poměrně rychle vyhraňuje a poté osamostatňuje, odmítá pak následně spolupráci a další komunikaci se svými někdejšími spoluvěřícími.
- Poněkud jiného rázu je vznik sekty z takového náboženského hnutí, které se již od počátku rodí na mezidenominační nebo mezicírkevní půdě nebo nechce být vázáno na určitou konfesi a tím méně na organizační statut církve. Toto se týká mnohých soudobých sekt a proudů zejména v oblasti religiozity mládeže.
- Sekta se může také zpočátku rodit v bezprostřední blízkosti konfese jedné, aby se postupně z různých důvodů začala orientovat zcela jiným směrem. (9)

2.3.3 Nejdůležitější znaky sekty

V této části bakalářské práce jsou uvedeny základní znaky sekt. Znaky sekty se přirozeně kryjí s údaji obsaženými v definicích a ne všechny sekty nesou níže uvedené znaky.

Na sektách bývá již při prvních kontaktech nápadné, že v nich **nevládné atmosféra svobodného myšlení a rozhodování**. Vnějšímu pozorovateli mohou jejich členové připadat jako bez schopnosti vlastního úsudku. Jejich rozhodování je sice deklarováno jako naprosto svobodné a oni sami se svobodně cítí, **jejich okolí však jejich slova považuje za fráze a jejich chování za strojené a krečovitě**.

Příčinou nápadné absence svobody bývá nevídaně silná autorita. Výroky zakladatele, vůdce, mesiáše, vedoucích výborů nebo jiných orgánů jsou považovány za závazné a nezpochybnitelné a těmto lidem jsou přisuzovány božské atributy.

Koncentrace moci v rukou vedení takové náboženské skupiny je také důvodem, proč její literatura bývá šířena z jednoho centra a proč nebývají obvyklé žádné spontánní lokální aktivity. Ze stejného důvodu tyto skupiny také svým členům **silně nedoporučují sledování televize, poslech rozhlasu, četbu knih, novin či časopisů, které neprošly schválením**. Přijímání informací nestandardními kanály je chápáno jako nebezpečné nebo přinejmenším jako ztráta času.

Poslušnost autoritám nebývá ovšem přijímána jako omezení, ale spíše jako úleva. Tato poslušnost totiž odnímá břemeno rozhodování a odpovědnosti za nesprávná rozhodnutí. Složitý život plný nesnadných rozhodnutí se pak redukuje na jedinou a přehlednou otázku poslušnosti.

Jednoduchými pravdami a zpravidla jediným receptem na všechny otázky autorita snadno vyplní pocit prázdnoty, který může být pocíťován. Ten umožní smysluplné využití volného času ve službě organizaci, dá jasný životní program, který se kryje s ideály organizace.

Základní prvky víry mohou být v sektě fixovány v exatických či hypnotických stavech. Na straně člena sekty vždy stojí argument jejich vlastního prožitku či svobodného a nezávislého objevu.

Druhou stranou této mince bývá **podceňování rozumu**. Zkušenosti, pocity a zážitky jsou před rozumem upřednostňovány. Bývá **snížována hodnota poznání a nezřídka se opovrhne i vzděláním**.

Silná autorita na druhou stranu umožní členu sekty zažívat pocit moci a důležitosti. Bývá pro něho lákavé příslušet k organizaci, která dříve či později bude vládnout nad tímto světem, a která si už nyní činí nárok na vlastnictví klíče k řešení všech jeho problémů.

Už jen z těchto důvodů nebývá potřeba, aby bezvýhradná poslušnost byla vynucována. Jen se předpokládá a stává se pak záležitostí cti nejlepšího svědomí (16)

následovníků, aby přání svých autorit vyplňovali. Jemný, nenápadný a většinou nepsaný tlak ze strany skupiny zajistí poslušnost daleko snadněji než jakékoli kázeňské prostředky.

Opustit takovou skupinu je ovšem většinou téměř nemožné, takže je možno mluvit o určitém typu silné závislosti. Jedním z **nejdůležitějších důvodů této závislosti jsou emoce.** Pokud toto tzv. bombardování láskou probíhalo v dostatečné intenzitě, nakonec jedinec rád přijal za své vše, co mu splnění této touhy umožnilo. Opustit po tomto procesu skupinu by pak znamenalo ztrátu této možná nejdůležitější oblasti citového života.

Při náboru do sekty jsou ale využívány i jiné metody psychické manipulace. Vytvoří se např. taková atmosféra, aby adept nabyl dojmu, že se právě nyní jedná o jedinečnou příležitost, pro níž se vyplatí dát stranou i část svého pohodlí. Jedinec bývá připraven o volný čas a dostatek spánku, takže má málo příležitostí a sil si svou novou situaci promyslet a zhodnotit ji. Je paradoxní, že tento nábor noví členové vnímají jako svobodné rozhodnutí a skupinou jsou v tom pochopitelně utvrzováni.

Tam, kde byla zpočátku láska, ovšem časem **přichází strach** a vnitřní **napětí.** Nováček dříve či později pocítí, že láska, již byl v době líbánek v sektě obklopen, není bezpodmínečná. Bývá vázána na jeho výkon.

Výsledky práce člena sekty bývají dávány do přímé souvislosti s jeho duchovní pokročilostí. Je za ně tedy plně odpovědný. Za jakýkoli neúspěch osobní či kolektivu se člen sekty cítí osobně vinen. Žije ve stálém vědomí drtivé nedostatečnosti.

Neúspěchy ani jiné problémy se neřeší. Pokud se **problém stane zřejmým,** ordinuje se pouze **více četby posvátných textů,** více poslechu motivačních kazet, více modliteb či meditace, větší objem práce pro sektu, větší oddanost apod. Největší zatížením vinou a totální životní prohrou je sektu opustit.

Na základě **přístupu k informacím** se v sektách **vytváří hierarchie** - dosáhnout vyššího stupně v žebříčku skupiny znamená vědět o skupině více. To vede k utajování informací před veřejností a před méně pokročilými členy a ke vzniku dvojího druhu literatury - pro vnější propagaci a pro vnitřní potřebu.

Nejsou to ovšem jen pozitivní city, jimiž je jedinec motivován, a které podporují jeho příslušnost k tomuto typu náboženské společnosti. **Sekty cílevědomě a trpělivě budují ve svých členech představu nebezpečného nepřítele,** který sektu neustále pronásleduje a před nímž je nutno mít strach. Podobně před (16)

příchodem do skupiny bylo vše zlé nebo alespoň nesprávné a po příchodu do sekty se vše rázem ocitlo v jásavém světle.

S černobílým obrazem světa souvisí i výlučnost, která je pro sekty tak charakteristická. Tyto společnosti vzbuzují ve svých členech pocit výjimečnosti a nadřazenosti, která může být dána buď zvláštním a jedinečným poznáním, jehož se jim údajně dostalo, nebo posláním, k němuž byli vyvoleni. **Většinou sekta zahrnuje do svého výkladu světa i periodizaci dějin.** V takovém případě se obvykle nacházíme právě v poslední nebo jinak vrcholné etapě.

Pocit výlučnosti musí být nasycován poukazem na odlišnosti od víry či náboženské praxe jiných náboženských skupin. Tyto odlišnosti jsou pro pocit výlučnosti třeba a je třeba je zdůraznit a lpět na údajně jediném správném výkladu světa nebo literárních pramenů z nichž skupina čerpá (Bible, Korán, Vědy). Tak je na jedné straně velmi posilován fundamentalismus a přímočarý přístup ke všem problémům, na druhé straně je zcela znemožněn dialog s jakýmkoli jiným příbuzným společenstvím. Fundamentalismus vede nutně k tuhému legalistickému způsobu života, který ovládá nejen duchovní praxi členů sekty, ale i detaily praktického života.

Doba členství v sektě přinese členu zpravidla velké množství myšlenkových stereotypů, jež není snadné ani po případném odchodu z této společnosti opustit. V některých skupinách jsou **předepsány vzorce, podle nichž členové vedou rozhovory na jednotlivá témata,** jinde je nutné si osvojit speciální pojmy formou slovníkových definic. Sekty také často vedou své členy k tomu, aby si vyčistili mysl od všeho, čím byla před příchodem do skupiny zanešena a zavrhlí tak do té doby používané nesprávné způsoby myšlení.

Tyto charakteristiky činí ze sekty uzavřenou společnost. Projevuje se malý zájem o život vnější společnosti, její členové se zřídka angažují v politických stranách, občanských sdruženích či sportovních klubech. Zcela výjimečná je i dlouhodobá a konkrétní sociální práce.

Uzavřena je i vůči vnějšímu posuzování a kritice včetně svobodnému toku informací vůbec. Sekta nechápe sebe samu jako otevřenou každému bez ohledu na jeho motivy a postoje. Daleko více jí jde o vytržení člověka z jeho dosavadního působiště a bezohledné ovládnutí. (16)

2.4 Jak vzniká závislost na sektě

Psychický stav obětí autoritářských skupin a obětí jiných závislostí se nijak neliší. **Stejně jako při drogové závislosti začíná všechno i zde fantastickým "šlehem,"** báječným zážitkem zcela zvláštního druhu. **Všechny problémy se najednou zdají vyřešené,** osobní vztahy jsou zase v naprostém pořádku, **všechny trampoty jsou rázem ty tam.** Podobně jako po první dávce heroinu si konzument i po první návštěvě ve skupině připadá jako v sedmém nebi. Oběť je fascinovaná, zmatená, nadšená a přesvědčená, že se už drápkem zachytila za cípeček věčné spásy. (2)

2.5 Psychická manipulace

Všichni jsme denně vystaveni nejrůznějším společenským tlakům, nejčastěji v zaměstnání. Nutnost přizpůsobit se určitým normám chování existuje téměř v každé organizaci. Neustále na nás působí spousta vlivů, některé jsou zřejmé a příznivé, jiné nenápadné a zhoubné.

Podstatou psychické manipulace je pěstovat závislost a konformitu a potírat samostatnost v úsudku a individualitu.

Psychická manipulace, zvaná též myšlenková převýchova, je hlubší a důslednější než prosté vymývání mozku, které je prostředek výslovně donucovací. Pachatelé psychické manipulace jsou považováni za přátele nebo alespoň za lidi rovnocenné, takže postižená osoba bývá méně ve střehu, bezděčně spolupracuje a poskytuje jim informace. To vše, aniž by tušila, že budou použity proti ní.

Psychická manipulace nevyžaduje skoro žádné fyzické násilí. Místo toho vytvářejí mocný **indoktrinační efekt hypnotické postupy kombinované se skupinovou dynamikou.** Jednotlivec je podveden a zmanipulován tak, aby dělal, co se od něho žádá a celkem vzato, reaguje na všechno pozitivně. (6)

2.5.1 Čtyři složky psychické manipulace

Psychickou manipulaci rozhodně nelze pochopit, pokud si neuvědomíme působivost metod používaných pro změnu chování a vliv konformního souhlasu a poslušnosti vůči autoritě. Vezmeme - li tyto poznatky ze sociální psychologie jako základ, podaří se nám identifikovat primární složky psychické manipulace. Jedná se o: řízené chování, řízené myšlení, řízené citění a řízené informace.

1. **Řízené chování** - znamená kontrolu individuální fyzické reality. Potřeba ovládat lidské chování je důvodem, proč většina kultů předepisuje svým členům velmi tuhý režim. Každý den se věnuje značný čas kultovním rituálům a školení. Členové také dostávají specifické úkoly, čímž se omezuje volný čas a svobodná činnost.
2. **Řízené myšlení** - zahrnuje důkladnou indoktrinaci členů, takže si vštípi nauku sekty, osvojí si nový způsob vyjadřování a metody zabráňující svobodnému myšlení. Dobrý člen sekty musí umět manipulovat sám sebe. Sekty známé zvláště úpornou totalitou tvrdí, že jejich ideologie je vědecky dokázaná. Ideologie odpoví na všechny otázky a vyřeší všechny problémy a situace. Člen kultu nemusí myslet samostatně.
3. **Řízené emoce** - se snaží ovládnout a zúžit rozsah lidských citů. Vhodnými prostředky jsou vina a strach. Pravděpodobně nejdůležitější je vina, protože vede ke konformitě a poslušnosti, přitom většina členů sekty nemá tušení, že se viny a strachu používá jako prostředku manipulace. Mnoho sekt ovládá i interpersonální vztahy. Vůdcové určují s kým se kdo smí stýkat a komu se vyhýbat. Někdy dokonce rozhodují koho si má kdo vzít a kontrolují celý vztah včetně sexuálního života.
4. **Řízené informace** - Destruktivní kulty se podobají pastím, protože nejenom znemožňují přístup ke kritickým poznatkům, ale také postrádají řádně fungující mechanismy k jejich zpracování. Takové přiškrcování informací má dramatické a devastující účinky. V řadě totalitních kultů nemají lidé v podstatě žádný přístup k obyčejným novinám, časopisům, k televizi či rozhlasu. Pokud čtou, je to převážně kultovní propaganda nebo zcenzurované texty, které mají umožnit soustředění. Některé sekty dokonce kontrolují dopisy a telefonické rozhovory. (6)

2.5.2 Tři stupně psychické manipulace

Umění identifikovat čtyři složky psychické manipulace ještě neznamenaí, že víme, jak se u nic netušících lidí prakticky aplikují. Na první pohled se třífázový postup při provádění psychické manipulace jeví jako jednoduchý. Jednotlivé kroky jsou: rozmrazení, změna a opětovné zmrazení.

1. **Rozmrazení** - V této fázi rozmrazování jsou lidé oslabení a kult je bombarduje pocity viny, nedostatečnosti, intelektuální či myšlenkové méněcennosti. Všechny neúspěchy se neúměrně zveličí, aby se dokázalo, jak je dotyčný člověk na tom špatně. Některé sekty napadají své členy naprosto bezohledně a ponižují je před ostatními. **K rozmrazení lze dospět hladověním, nedostatkem spánku, či hypnotickými postupy.**
2. **Změna** - Změna vyžaduje víc než jen pouhou poslušnost kultovních představitelů. Je potřeba absolvovat spolu s ostatními členy množství shromáždění, kde se mluví o zlé minulosti a úspěšné přítomnosti a kde se pěstuje pocit sounáležitosti. Shromáždění jsou zdrojem skupinové konformity, neboť určitý **druh chování** a vystupování se tu **upevňuje** a **nevhodné myšlenky** a jednání se **trestají ledovým mlčením**.
3. **Opětovné zmrazení** - Během rozmrazovací fáze je základním prostředkem sdělování informací napodobení. Noví členové jsou spárováni se starými členy a ti dostanou za úkol je o všem poučovat. **Skupina se teď stává pro nového člena rodinou**. Všechno ostatní je jen jeho překonaná zastaralá fyzická rodina. Aby se dosáhlo řádného zmrazení, dostávají v některých sektách noví stoupenci i nová jména. **Nový člen dostane brzy za úkol získávat nové lidi**. Verbováním nových členů krystalizuje lépe kultovní identita. (6)

2.6 Pomoc

Když se někdo stane členem zhoubného kultu, vznikne pravděpodobně jedna z nejtěžších situací v životě. Chceme takovému člověku pomoci a snadno se dopouštíme chyb, které potom náš úkol ještě více znesnadní. Postupujeme - li plánovitě, je naděje, že se naše snažení setká s úspěchem. (6)

2.6.1 Typické neúčinné reakce

Poněvadž většina lidí neví, co je psychická manipulace a jak pracují zločinné kultury, jejich reakce se omezuje na určité způsoby chování, které jsou neúčinné.

1. **Nadměrný pocit viny a hanby** - Rodina si neustále vyčítá, jak se něco takového mohlo stát. Pocit viny za to, co se v minulosti stalo, je jednou z největších překážek pozitivního a účinného jednání. Lidé by měli vědět, že postižený nebyl zlákan jejich vinou.
2. **Nevšímání vlastních potřeb** - Nejlepší způsob jak pomáhat druhým je starat se dobře sám o sebe. Angažovanost v kultu je třeba vidět v příslušných souvislostech. Člověk je schopen jen toho, co je v jeho silách. Mnozí ubližují sobě a druhým jen proto, že si nedovedou odpočinout a uvolnit. K vyčerpání dojde, když nastoupí obsese, která často odcizí ostatní členy rodiny ochotné pomoci.
3. **Afektovaný přístup** - Ten může být ještě nebezpečnější než nedělat vůbec nic. Agresivní chování, hysterické tirády a nevhodná slova mívají téměř vždy opačný účinek.
4. **Konfrontační způsob a pozice nadřazenosti** - Pokud nejde o velmi erudovaného, pohotového a talentovaného mluvčího, je takový přímý útok odsouzen k nezdaru. Hovořit rozumně s někým, kdo byl zpracován školením a psychickou manipulací, prostě nezabírá.
5. **Zákaz svalování viny na podvedenou osobu** - Člověka, který se stal obětí kultu, nelze dost dobře obviňovat. Co se stalo, lze přičíst na vrub psychické manipulaci. Veškerý hněv tedy je třeba obrátit na proti kultům a jejich nezákonným praktikám. (6)

2.6.2 Příprava pro úspěšnou intervenci

V této části se budeme zabývat body, které je nutné zvládnout pro úspěšnou pomoc osobě postižené psychickou manipulací zločinného kultu.

1. **Respektování osobních a citových zájmů** - Důležité je nečekat okamžitý výsledek a počítat s delší dobou. To vytvoří určitou vyrovnanou perspektivu. Jako součást přípravy je nutno zjistit zájmy a potřeby všech zúčastněných stran a dle možností jim vyhovět. Důkladná individuální a rodinná (6)

konzultace bývá nesmírně prospěšná. Členové rodiny by se měli snažit o realistické hodnocení situace.

2. **Spojené síly** - Je třeba angažovat v rámci možností co největší počet příbuzných a přátel a postarat se, aby byli řádně informováni. Zvát je na každou přípravnou poradu. Promluvit si s duchovními, kteří jsou o této problematice poučení, s psychology, psychiatry, bývalými členy kultu. Využijeme i těch, kteří se chtějí o kultech něco dovědět. Jestliže má některý z členů rodiny k postiženému blízký vztah, snažíme se ho maximálně využít. V případě, že tato osoba nechce spolupracovat, provedeme jakousi miniintervenci u této osoby a teprve až ji získáme, postupujeme dále.
3. **Organizace a plán** - Snažíme se získávat co nejvíce informací. Úspěch závisí na dobré přípravě. Sekty je nutno zevrubně studovat, zjistit jak myslí a jednají. Je důležité vést si kartotéku, pořizovat si kopie důležitých článků a dávat je číst všem, koho se věc týká. Je třeba ofotit každý dopis zaslaný postiženému a rovněž všechny dopisy, které přišly od něho. Později mohou posloužit. Všechny zúčastněné je třeba pravidelně informovat o vývoji situace. **Stýkat se s postiženým běžně je vždy lepší než jenom občas.** Dobrá volba výstupového poradce je základním krokem při organizování a plánování. **Nejvhodnějšími** výstupovými **poradci** jsou **bývalí členové** příslušného kultu, protože mají zkušenosti s psychickou manipulací. Po předběžné přípravě sestavíme měsíční, čtvrtletní, půlroční i celoroční plán. K intervenci by sice mělo dojít co nejdříve, ale na druhé straně není dobré příliš spěchat. **Většina intervencí se uskuteční do jednoho roku.** (6)

2.6.3 Změna a růst

Kdo chce pomáhat lidem angažovaným v kultu, by měl kromě dlouhodobého cíle mít na mysli tři cíle krátkodobé. Jedná se o vybudování důvěry, neboť bez důvěry nelze dosáhnout ničeho, shromažďování informací, zejména o tom, jak člen kultu myslí, cítí a vnímá a v neposlední řadě je to umění vzbudit pochybnosti o kultu a ukázat novou perspektivu.

1. **Vztah a důvěra** - Od chvíle, kdy si uvědomíme, že se členem kultu jsou potíže, snažíme se jednat, jako bychom nevěděli, že jde o člena. Neprozradíme své úmysly. Nejúčinnější je zvědavý, ale současně sympatizující postoj. Máme zájem o osobu, a proto chceme znát vše, co je (6)

pro ni důležité. Vůči dotyčnému projevujeme úctu a vážíme si jeho nadání a ideálů. Do toho však nezahrnujeme jeho angažovanost v sektě. Dáme najevo, že se zdržíme konečného úsudku, dokud nebudeme mít celkový obraz. Zeptáme - li se člena kultu, co by od nás konkrétně potřeboval, snažíme se mu vyhovět, ovšem v rámci rozumných možností. Požádá - li nás, abychom si přečetli nějakou knihu o jeho sektě, projevíme ochotu, ale na oplátku si bude muset on přečíst knihu, kterou mu doporučíme. Jestliže nás požádá, abychom nekritizovali jeho skupinu, zeptáme se, jak máme projevovat zájem, aniž by ho to nutilo k obraně.

2. **Shromáždování informací** - Jakmile vznikne kladný vztah, lze získávat informace mnohem snáz. Čím víc jich budeme mít, tím lépe poznáme, co se děje v hlavě člena kultu. Měli bychom se s ním setkávat pokud možno pravidelně a o samotě. V určité fázi nás pravděpodobně pozvou na pohovor se staršími členy nebo vedoucími kultu. Takové pozvání je třeba odkládat co možná nejdéle. Chceme, aby nám vše vysvětloval on sám a nikdo jiný. Z této komunikace poznáme, do jaké míry je postižený už zpracován sektou. Pokud rodina dokáže zjistit, co postižený ví nebo neví, úkol výstupového poradce se tím podstatně usnadní a naděje na úspěch se zvýší.
3. **Umění vzbudit pochybnosti a ukázat novou perspektivu** - Pokud se nám podaří navázat dobrý vztah a nashromáždit potřebné množství informací, provedeme poslední krok, jímž je rozvinutí schopnosti postupně likvidovat kultovní psychickou manipulaci. Příliš lidí podniká tento krok předčasně. Nesmíme zapomenout, že naším úkolem je vzkřísit a posílit skutečné já našeho přítele, nikoli fixovat jeho sektářské já. Nejúčinnější je připomínat mu zajímavé stránky jeho dřívějšího života. Vzpomínka na takové zážitky dokáže zdolat jakékoli naprogramování. Je třeba však být opatrný, aby se nevzbudila pozornost. Pokud jsme s postiženým ve spojení a sbíráme informace získané od příbuzných a přátel, je třeba toho strategicky využít, např. tak, že když mu skupina nedovolí s námi někam jet, kam on sám jet chtěl, vzbudí to v něm silnou touhu a stesk. **Kdykoli s členem kultu mluvíme, soustředíme se pokaždé pouze na jednu věc.** Je rozhodně lepší probrat jednu záležitost důkladně, než se o všem zmínit povrchně. **Vysvětlení je třeba žádat zdvořile ale důrazně.** (6)

Není dobré zasílat členu sekty nevyžádané kritické články. Způsobí to více škody než užitku. Podle charakteru našeho vztahu, se můžeme pokusit o osobní diskusi směřující ke kritice sekty. V každém případě je třeba zůstat za všech okolností svým. (6)

Vágnarová (2004, s. 713) uvádí obdobné dělení vstupu jedince do sekty, ale rozlišuje šest fází. Jedná se o fáze:

- **Úvodní kontakt a vzbuzení zájmu**
- **Lákání**
- **Adaptace na život v náboženské skupině**
- **Vznik závislosti na náboženské skupině**
- **Pochybnosti a rozhodování o odchodu**
- **Odchod ze skupiny**

Zajímavou myšlenku o zápase proti sektám uvedl ve své knize O. Štampach (1994, s. 14), která v jistém koresponduje s výše popsáním. Je však více než na odborném pohledu stavěna na prosté lásce. V této knize je uvedeno:

Je třeba si uvědomit, že těm, kteří již nějaké sektě propadli, obvykle nepomohou argumenty. Sekty se nenamáhají své někdy těžko uvěřitelné nauky zdůvodňovat. **Rozhodující je citová vazba.** Na jejím základě pak dochází k jistému programování mysli. Deprogramování je riskantním počínáním. Snad někdy pomůže, když se vypočítavému, strojenému lichocení ze strany sekty čelí opravdovou spontánní dobrotou a obětavostí v rodinách, společenstvích přátel a církvích.

2.7 Svědkové Jehovovi

Oni sami se považují za hlasatele přicházejícího soudu nad světem v podobě kosmické armagedonské bitvy a za hlasatele brzkého příchodu Božího království na obnovené Zemi. (17)

2.7.1 Historie

Jonas Wendell, který byl členem skupiny vydávající periodikum Půlnoční křik, stanovil datum Ježíšova příchodu na rok 1874. Po uplynutí tohoto data souhlasila většina příslušníků této skupiny s vysvětlením, že Ježíš skutečně (17)

přišel, ale pouze duchovně. Tento výklad jim umožnil přesunout viditelný Ježíšův příchod na rok 1914.

Jedním z těchto vykladačů byl i **Charles Taze Russell**, který byl kromě Wendella ovlivněn i působením N. H. Barboura a J. H. Patona a jejich časopisem *Posel jitra*. V něm Barbour předvídal Ježíšův příchod na rok 1878. Russellovi se po tomto roce podařilo převzít Barbourovy předplatitele a od roku 1879 začal vydávat vlastní časopis *Sionská strážná věž* a *Hlasatel Kristovy přítomnosti*. Stal se tak zakladatelem tzv. badatelů Bible, čtenářů jeho časopisů a stoupenců jeho učení. Roku 1884 byla zaregistrována korporace biblická a traktátní společnost *Strážná věž* v Pensylvánii.

Klíčovým rokem pro další vývoj tohoto čtenářského kruhu se stal již zmíněný rok 1914. Pevné přesvědčení badatelů o Ježíšově viditelném příchodu tohoto roku, jeho posunutí na následující rok a nakonec i Russellova smrt způsobily, že se hnutí téměř rozpadlo.

Do čela hnutí se však probojoval výborný organizátor **Joseph Franklin Rutheford**, který badatelům dal novou **naději spojenou s koncem světa v roce 1925**. Vyhrocením negativního vztahu ke křesťanským církvím i ke státní moci hnutí po roce 1925 stmelil a roku 1931 mu dal nový název - **Svědkové Jehovovi** - a novou hierarchickou organizační strukturu. Hlavním nástrojem jeho vedení zůstaly studijní publikace, které mají pro svědky platnost Božích příkazů. (17)

2.7.2 Učení

Jak uvádí Chmelík (2001, s. 51) učení Svědků Jehovových je velmi blízké učení protestantského křesťanství. Charakteristickým rysem je **fundamentalismus při výkladu Bible**, doplněný věroučnými zvláštnostmi, na kterých Svědkové Jehovovi silně ulpívají.

Jako mnoho nových náboženství s počátky v 19. stol. Jsou i Svědci Jehovovi mileniánskou církví, která věří pevně v doslovný Kristův návrat a ustanovení jeho království na Zemi. Zpočátku byli přesvědčeni, že k tomu, jak je výše uvedeno, dojde roku 1874 a potom v roce 1914; Kristus se měl vrátit otevřeně a pak neviditelně. Teď říkají, že rok 1914 byl koncem nežidovské doby a počátkem přechodového období od lidské vlády k tisícileté vládě Kristově.

Svědci Jehovovi věří, že spolu s Kristem bude z nebe vládnout 144 000 lidí, zatímco velký zástup jiných zůstane na Zemi a bude ovládán. (1)

Kritici upozorňují, že k tomuto pečlivému rozlišení mezi dvěma skupinami věřících (z nichž všichni jsou Svědci Jehovovi) došlo poté, co celkový počet Svědků začal dosahovat čísla 144 000.

Svědci Jehovovi se jako většina křesťanských odnoží obracejí k opoře své věrouky, totiž k Bibli. Jejich výklad Bible je zcela odlišný od tradičního křesťanského učení a vytvořili si svůj vlastní překlad Bible, Nový světový překlad, který má podpořit jejich věroučné odlišnosti.

Své jméno převzali z Izajáše 42:10-12, kde se dvakrát praví: "Mými svědky jste vy, je výrok Hospodinův." nebo "Jste moji svědkové, řekl Jehova." podle Americké standardní verze. Slovo překládané ve verzi krále Jakuba jako Pán, v české verzi Hospodin, je židovské **jméno Boha, JHVH. Psaná hebrejščina nepoužívala samohlásky**, proto se jméno Boha čte jako **Jahve nebo Jehova**. Druhé označení však podle některých bylo až do 12. století neznámé. Výslovnost Jehova vznikne poté, co se samohlásky slova Adonai dosadí k souhláskám JHVH se změnou náslovného A v E.

Svědci Jehovovi také neuznávají, že Ježíš Kristus je Bůh Syn, ale říkají, že je prvním, koho bůh stvořil a je Božím synem, ale nižší než Bůh. Tento názor je velmi podobný ariánské herezi ze 4. stol. Podobně není ani Duch svatý složkou božstva, nýbrž prostě výrazem pro působení Boha.

Až do třicátých let učili Svědci Jehovovi, že Kristus zemřel na kříži. V roce 1936 to odvrhli a tvrdili, že zemřel na kůl. Řecké slovo stauros znamená opravdu kůl, ale má i vedlejší významy včetně kříže a naproti tomu latinské crux značí kříž je možné přeložit podle kontextu i jako kůl. Vedle mileniánského učení a šíření svého vyznání silnou formou misie jsou Svědci Jehovovi známi ještě pro jeden aspekt své víry a to **odmítání krevních transfúzí**. Zakládají je na tom, že Starý zákon zakazuje požívání krve ze živých tvorů. **Svědci, kteří se považují za duchovní Židy, věří, že musí tento zákon dodržovat. (1)**

2.7.3 Čemu věří oni sami

Svědkové Jehovovi věří ve Všemohoucího Boha Jehovu, Stvořitele nebe i země. Již samotná existence důmyslně zkonstruovaných divů ve vesmíru, který nás obklopuje, logicky dokazuje, že to všechno vytvořil nanejvýš inteligentní a mocný stvořitel. Díla vytvořená muži i ženami zrcadlí jejich vlastnosti, a totéž platí (15)

o dílech Jehovy Boha. Bible nám říká, že jeho neviditelné vlastnosti jsou jasně patrné od stvoření světa, protože je lze pochopit z učiněných věcí.

Svědkové Jehovovi věří že:

- Bible je Boží slovo a je pravdivá
- Bible je spolehlivější než tradice
- Boží jméno je Jehova
- Kristus je Boží syn a je Bohu podřízen
- Kristus byl prvním Božím stvořením
- Zemřel na kůlu ne na kříži
- Kristus zaplatil svým lidským životem výkupné za poslušné lidstvo
- Kristova jediná oběť byla dostačující
- Kristus byl vzkříšen z mrtvých jako nesmrtelná duchovní osoba
- Nyní jsme v čase konce
- Království v rukách Krista bude vládnout spravedlnosti a pokoji
- Království přinese zemi dokonalé životní podmínky
- Země nebude nikdy zničena ani zbavena obyvatelstva
- Bůh odstraní nynější systém věcí v har-magedonské bitvě
- Kristova přítomnost je duchovní
- Adamská smrt pomine
- Pouze malé stádo 144000 jde do nebe společně s Kristem
- 144 000 je znovuzrozeno jako duchovní Boží synové
- Nová smlouva je uzavřena s duchovním Izraele
- Kristův sbor je postaven na Kristu samém
- Modlit se máme pouze k Jehovovi prostřednictvím Krista
- Při uctívání nesmějí být používány sochy ani obrazy
- Spiritismu je nutné se vyhýbat
- Satan je neviditelný panovník světa
- Křesťan se nesmí účastnit mezicírkevních hnutí
- Křesťan musí zůstat oddělen od světa
- Ničemní budou navždy odstraněni
- Lidé, které Bůh schválí, obdrží věčný život
- Je pouze jedna cesta k životu
- Člověk umírá kvůli Adamovu hříchu
- Lidská duše přestává po smrti existovat
- Peklo je společný hrob lidstva
- Nadějí pro mrtvé je vzkříšení (15)

- Všechny lidské zákony, které nejsou v rozporu se zákony Božími, je třeba poslouchat
 - Přijímání krve do těla ústy nebo přímo do cév porušuje Boží zákony
 - Je nutné poslouchat biblické mravní zákony
 - Dodržování Sabatu bylo určeno pouze Židům a skončilo s Mojžíšovým
 - Třída duchovenstva a zvláštní tituly jsou nepatřičné
 - Člověk se nevyvinul, ale byl stvořen
 - Kristův příklad služby Bohu musí být následován
 - Křest úplným ponořením symbolizuje zasvěcení
 - Křesťané rádi veřejně svědčí o biblické pravdě
- (15)

Tyto body učení Svědků Jehovových lze v zásadě rozdělit do tří skupin. Na ty, které jsou **v rozporu s naukou církve**, jako např. že Ježíš Kristus je podřízen Bohu, na body, které mají **vliv na jedince**, tj. že křesťan se nesmí účastnit mezicírkevních hnutí, musí zůstat oddělen od světa, přijímání krve ústy nebo přímo do cév, křesťané rádi veřejně svědčí o biblické pravdě a na **ostatní**, které nauku církve nijak neovlivňují, nejsou s ní v rozporu a ani neovlivňují chování jedince. Pro účely této práce lze upozornit především na ty body učení, které ovlivňují jedince samotného.

2.7.4 Jejich organizace a dílo

Dílo vydávání svědectví je ve více než 230 zemích řízeno pomocí několika **spojovacích článků**. Celkově na toto dílo dohlíží **vedoucí sbor**, který **pracuje ve světovém ústředí v newyorském Brooklynu**. Vedoucí sbor vysílá každý rok své zástupce do různých regionů po celém světě, aby určité záležitosti konzultovali se zástupci odboček v daném regionu. V odbočkách pracují výbory odboček, které mají tři až sedm členů, a které dohlíží na dílo v zemích, jež spadají pod jejich pravomoc. K některým odbočkám patří i tiskárny. Země či území, jež spadá pod danou odbočku, je rozděleno do několika oblastí a tyto oblasti se dále dělí do krajů. **Každý kraj tvoří asi 20 sborů**. Oblastní dozorce postupně navštěvuje kraje, které patří do oblasti, v nichž slouží. V **každém kraji** se každoročně **konají dva sjezdy**. Krajský dozorce navštěvuje obvykle dvakrát za rok každý sbor v kraji, v němž slouží (15)

a pomáhá svědkům organizovat a vykonávat kazatelské dílo obvodu, který je danému sboru svěřen. (15)

Jak uvádí Vojtíšek (17, s. 99) **odbočka pro Českou republiku řídí více než 230 sborů s asi šestnácti tisíci Svědků** a sídlí v Bryksově ulici 939/37 v Praze 9. Členy výboru jsou v současné době Ondřej Kadlec, Eduard Sobička a Jan Glückselig a Jaromír Leneček.

Každý sbor sídlí v sále Království, který je zároveň střediskem obvodu. Území svěřené sboru je rozděleno do malých obvodů a ty jsou přidělovány jednotlivým svědkům. **Představeným každého sboru je sborový starší.**

Zprávy o činnosti přicházejí do světového ústředí, kde je každoročně sestavována a vydávána Ročenka. Tabulka o celosvětové činnosti vychází každý rok také v časopise Strážná věž z 01. ledna. V těchto dvou publikacích je možné najít zprávy o tom, čeho bylo v daném roce dosaženo při vydávání svědectví o Jehovovi a o jeho Království v rukách Ježíše Krista.

V posledních letech se Slavnosti na památku Ježíšovi smrti zúčastnilo asi 14 000 000 Svědků a zájemců. Svědkové Jehovovi ročně věnovali ohlašování dobré zprávy více než 1 000 000 000 hodin a v posledních letech bylo ročně pokřtěno více než 300 000 nových zvěstovatelů. Celkové množství rozšířené literatury dosahuje sta milionů výtisků. (15)

2.7.5 Co píší

Ukázka je z publikace Bible, slovo Boží nebo lidské z roku 1995.

Lhaní patří k sedmi věcem, které Jehova nenávidí, a podle knihy Zjevení žádní lháři v Božím novém světě nebudou. (Příslaví 6:19, Zjevení 21:8) **Přesto je lhaní všude rozšířené.** Jeden obchodní časopis o tom říká: " Lavina podvádění, klamání a podobných zlořádů, která nyní postihla Spojené státy, je nejhorší v jejich dějinách."

Lhaní je sice všeobecně rozšířené, ale je pro společnost i pro jednotlivce škodlivé. Novinář Clifford Longley správně říká: " Lži škodí lháři i obelhávanému, škodí jim přímo v jejich nejhlubším nitru, protože přetínají ono důležité spojení mezi myslí a realitou." Časopis The American Journal of Psychiatry uvádí: " Na lidi, kteří jsou obelháváni, mají lži psychologický účinek, jenž může být zhoubný.

Na nepravdivých informacích, které jsou považovány za správné, mohou být založena závažná životní rozhodnutí. Lži mohou negativně působit i na lháře samotné." Oč je lepší řídit se moudrou radou Bible a mluvit pravdu.

2.7.6 Co píší jiní

Řada kontroverzí vůči Svědkům je navíc způsobena necitlivým jednáním představitelů této organizace ve vztahu ke svým členům, kteří by chtěli projevit kritické smýšlení. Účelovost v jednání s úřady se v ČR projevila unikátním způsobem, když v rámci registračního řízení roku 1993 vedení české odbočky popřelo základní body svého učení a pokusilo se registrující orgán (ministerstvo kultury) oklamat. (17)

Obdobná situace nastala i v Mexiku.

Administrativa ústředí organizace svědků Jehovových se před mnoha desítkami let rozhodla, že z důvodu existujícího zákona se Svědkové Jehovovi v Mexiku nebudou prezentovat jako náboženská, ale jako kulturní organizace. Na místě založená korporace, byla registrována mexickou vládou. A tak Svědkové Jehovovi v Mexiku po mnohá desetiletí hovořili ne o tom, že mají náboženská setkání, ale že mají kulturní setkání. Na těchto neměli žádné modlitby ani písně a to platilo také pro větší shromáždění. Když chodili ode dveří ke dveřím, nosili jen literaturu Strážné věže. Nenosili sebou Bibli, neboť ta by jejich činnost ztotožnila s činností náboženskou. Skupina Svědků v určitém místě nebyla nazývána sbor, ale spolek. Nehovořili o křtu, ale o stejné věci mluvili jako o provedení symbolu.

Vzhledem k tomu, že o tomto uspořádání věděli, klonili se možná někteří členové vedoucího sboru k akceptování placení úplatků za falešné dokumenty, jako k něčemu, co nepříliš vybočuje z řady celkové politiky Svědků Jehovových v této zemi. To možná z části vysvětluje, jak mohli tak neoblomně mluvit o tom, že nesmíme ustupovat v jiných zemích. Zdá se zřejmé, že v myslích mnoha členů se nejedná o otázku dvou měřítek. V jejich myslích je jen jediné: *Dělat všechno, o čem organizace rozhodne a co schválí.* (3)

3 Praktická část

3.1 Cíl praktické části

Cílem praktické části je:

- a) Přiblížit postoje vybrané sekty a zjistit, jací lidé do ní vstupují.
- b) Zjistit, zda se respondenti, kteří byli náhodně vybraní, setkali s příslušníkem nějaké sekty a jaký vliv na ně toto setkání mělo.

3.2 Stanovení předpokladů

Předpoklady jsou rozděleny do dvou částí a to na ty, které jsou ověřovány pomocí dotazníku, a předpoklady ověřované pomocí rozhovoru.

1. Lze předpokládat, že **většina dotazovaných se setkala s příslušníkem sekty**, k setkání došlo na ulici a žádný respondent sám sektu nevyhledal. (ověřováno dotazníkem, otázky č. 5, 6)
 2. Lze předpokládat, že při setkání **většina dotazovaných rozhovor s příslušníkem sekty odmítla**, ale obdržela literaturu, kterou si alespoň prohlédla. (ověřováno dotazníkem, otázky 8, 9, 10)
 3. Lze předpokládat, že **většině dotazovaných přišlo chování příslušníka sekty strojené** a po setkání do sekty nevstoupila. (ověřováno dotazníkem, otázky č. 11, 12)
-
1. Lze předpokládat, že **před vstupem k Svědkům Jehovovým byla většina dotazovaných ateistů**, hledajících smysl života, neměli životní problémy a Svědky Jehovovými se stali až po delší době služby. (ověřováno rozhovorem, otázky č. 1,2,3)
 2. Lze předpokládat, že **při vstupu k Svědkům Jehovovým se musí odevzdat nějaká část majetku**, lidé na Svědcích nejvíce kritizují nepřijímání krve a lež není přípustná. (ověřováno rozhovorem, otázky č. 4, 5, 6)
 3. Lze předpokládat, že **většina Svědků Jehovových se setkala s bývalým členem**, důvody jeho odchodu nebyly zjišťovány, návrat zpět je možný a styk je omezen. (ověřováno rozhovorem, otázky č. 7, 8)

4. Lze předpokládat, že k organizaci Svědků Jehovových či přímých nadřízených dotazování nemají žádné připomínky. (ověřováno rozhovorem, otázka č. 9)

3.3 Popis výběrového vzorku a průběh průzkumu

Pro zpracování bakalářské práce byly použity dva vzorky:

- a) Náhodně oslovení respondenti dotazníku
- b) Příslušníci Svědků Jehovových, se kterými byl veden rozhovor a současně využita metoda pozorování.

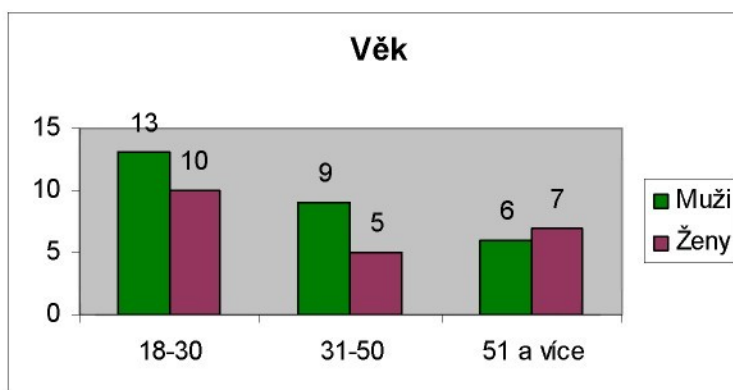
3.3.1 Respondenti dotazníku

Bylo zpracováno celkem padesát dotazníků, k jejich vyplnění však muselo být osloveno 53 respondentů, neboť tři odmítli dotazník vyplnit.

Dotazník vyplnilo 28 mužů a 22 žen. Věk těchto respondentů je znázorněn v grafu č. 1.

Dotazník vyplnilo 23 respondentů ve věku 18 - 30 let, 14 respondentů ve věku 31 - 50 let a 13 respondentů ve věku nad 51 let. Při podrobnějším dělení na muže a ženy vyplnilo dotazník 13 mužů ve věku 18-30 let, 9 mužů ve věku 31-50 a 6 mužů nad 50 let. Dále vyplnilo dotazník 10 žen v rozmezí let 18-30, 5 v rozmezí 31 - 50 a 7 žen bylo nad 50 let.

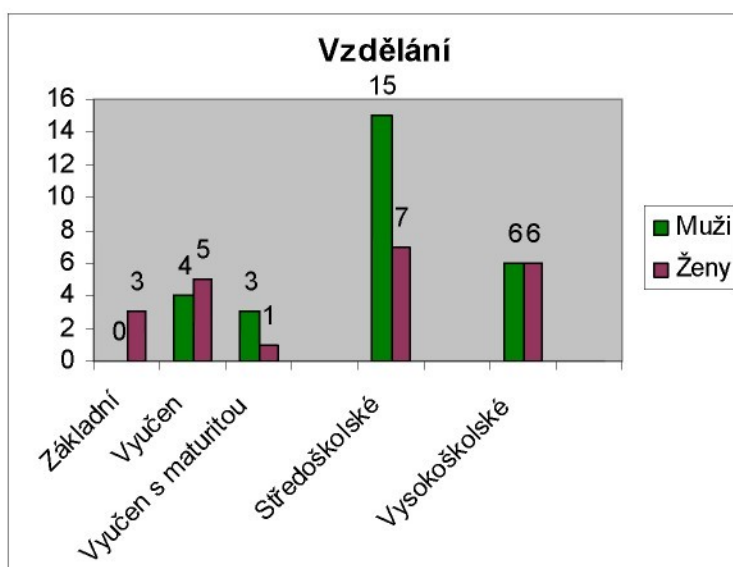
Graf č. 1

Vzdělání respondentů je znázorněno v **grafu č. 2**.

Z 28 mužů byli 4 muži vyučeni, 3 vyučeni s maturitou, 15 mužů mělo středoškolské vzdělání a 6 vysokoškolské. Z 22 žen měly 3 ženy základní vzdělání, 5 jich bylo vyučeno, 1 byla vyučena s maturitou, 7 jich mělo středoškolské vzdělání a 6 vysokoškolské vzdělání.

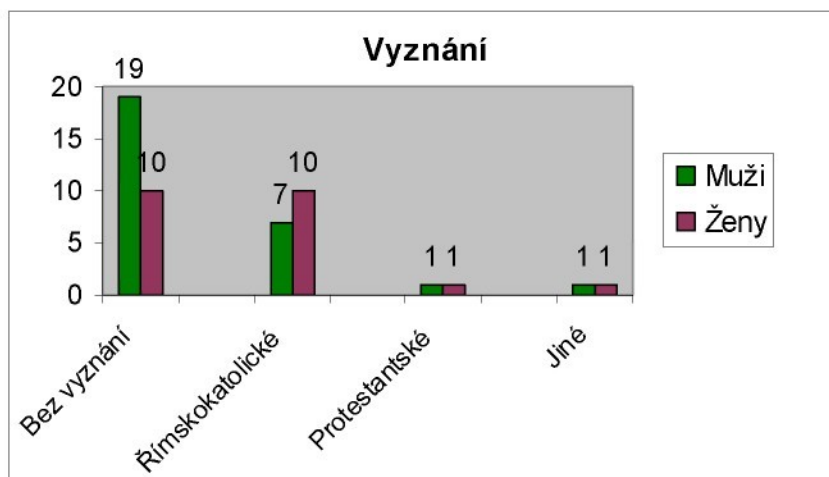
Graf č. 2

Náboženské vyznání respondentů znázorňuje **graf č. 3**.

Z počtu mužů jich je bez vyznání 19, 7 se jich hlásí k církvi římskokatolické, 1 k protestantské církvi, resp. k církvi Československé husitské a jeden je jiného vyznání než židovského, islámského nebo východních náboženství. U žen je situace obdobná s tím, že 10 respondentek je bez vyznání, 10 se jich hlásí k římskokatolické církvi, 1 k protestantismu a 1 je členkou jiného náboženství, jak bylo zjištěno, jde o členku Svědků Jehovových. V grafu č. 3 jsou uvedena pouze vyznání, ke kterým se přihlásili respondenti dotazníku.

Graf. č. 3

3.3.2 Vzorek Svědků Jehovových

Rozhovor se Svědky Jehovovými byl proveden především v Sále království v Tanvaldě, dále jeden rozhovor byl veden v místě současného bydliště autora v Desné a jeden v Jablonci nad Nisou. Celkem byl veden s 10 členy této náboženské společnosti. Věk se pohyboval od 25 do 75 let a rozhovor byl proveden se 6 muži a 4 ženami. Údaje jako např. vzdělání či bydliště nebyly zjišťovány, neboť nemají zásadní vliv na získané údaje v rozhovoru.

3.4 Použité metody

Pro ověřování stanovených předpokladů a dosažení cíle praktické části bakalářské práce byly použity tyto metody:

- Anonymní dotazník vlastní konstrukce
- Rozhovor
- Pozorování

3.4.1 Dotazník

Dotazníkem můžeme zasáhnout široké publikum a získat odpovědi od velkého počtu jedinců. Používáme ho tedy v případech, kdy se snažíme zjistit postoje k určitému předmětu, které sdílí velká většina lidí. V dotazníku je velmi důležitá jednoznačná a srozumitelná formulace otázek, aby nedocházelo k jejich mylné interpretaci. Některé dotazníky mají formu posuzovaných škál. (5)

Rozlišujeme dotazníky standardizované a nestandardizované, přičemž v praktické části je využit dotazník nestandardizovaný, vlastní konstrukce s využitím uzavřených otázek.

Cílem dotazníku bylo zjistit, zda se respondent setkal s příslušníkem nějaké sekty, jak na něho setkání zapůsobilo a jak jej setkání ovlivnilo. To znamená, zda se na základě setkání stal příslušníkem sekty nebo si alespoň přečetl či vyhledal o dané sektě literaturu.

Dotazník byl nepřímo rozdělen do tří částí:

- a) úvodní otázky 1 - 4, kde byly zjišťovány obecné údaje jako věk, vzdělání a vyznání.
- b) ústřední část otázek 5 - 14 směřovala na cíl dotazníku
- c) závěrečná 15 otázka směřovala ke zjištění, zda se respondent po setkáních s příslušníkem sekty stal jejím členem.

Dotazníky byly dávány k vyplnění autorem a dalšími dvěma poučenými osobami. K vyhodnocení bylo využito **50 dotazníků**. Osloveno bylo 53 respondentů, 3 respondenti odmítli dotazník vyplnit.

Dotazník je uveden v příloze č. 1.

3.4.2 Rozhovor

Nejčastěji se touto metodou zjišťují názory, postoje, zájmy, ale i přání, obavy, konflikty, problémy osobnosti.

Kladem je bezprostřední styk tazatele a tázaného. Hodnota rozhovoru závisí na dovednostech tazatele a na jeho zkušenostech s touto metodou i na introspektivní schopnosti subjektu vnímat sebe sama, správně své projevy interpretovat a na ochotě vypovídat.

Rozhovor lze dělit na skupinový a individuální, na řízený a neřízený a dle typů otázek na otázky přímé a nepřímé a otázky otevřené a uzavřené. (12)

Pro účely zpracování bakalářské práce byl použit řízený rozhovor s uzavřenými otázkami. Rozhovor byl veden s **10 členy společnosti Svědků Jehovových** a to v Sále království v Tanvaldě, přímo v bydlišti autora v Desné a Jablonci na Nisou

3.4.3 Pozorování

Je základní a nejčastěji používanou metodou, pomocí níž se dovídáme o přirozeném průběhu psychického jevu bez umělého zásahu od jeho vzniku, průběhu a výsledku.

Pozorování **může být použito jako samostatná metoda nebo v kombinaci s jinými, nejčastěji s rozhovorem**. Jestliže se používá pozorování jako relativně samostatná metoda, je třeba dodržovat zásady plánovitosti, systematickosti, soustavnosti, přesnosti a objektivity. Předmětem pozorování mohou být jak neverbální tak verbální projevy.

Při pozorování rozlišujeme introspekci, tj. sledování a popis vlastního prožívání a extrospekci, tj. plánovité, systematické, záměrné sledování vnějších projevů u jiného člověka. Objektivitu pozorování a posuzování sledovaného jevu zvyšuje účast dvou nebo více pozorovatelů.

Pozorování také lze dělit podle času, cílevědomosti, míry zúčastněnosti a podle množství pozorovaných jedinců a jevů. (12)

V bakalářské práci **je použito přímého krátkodobého pozorování a to při rozhovoru s příslušníky Svědků Jehovových**. Pozorování bylo využito i při sledování průběhu jejich shromáždění a v neposlední řadě také při studiu publikací, které Svědkové vydávají.

Cílem pozorování bylo zjištění, zda dotazovaný hovoří zcela upřímně a nezastírá některé důležité skutečnosti, které jsou relevantní pro správné vyhodnocení rozhovoru. Tohoto si bylo možné povšimnout z **rozporu mezi verbální a neverbální složkou komunikace**. Pozorování bylo zaznamenáváno poznámkami ihned po provedení rozhovoru nebo přímo při průběhu shromáždění.

3.4.4 Zpracování údajů

Veškeré získané údaje jsou zpracovány do grafů a tabulek. Získané hodnoty z odpovědí na otázky č. 5 -12 v dotazníku jsou také uváděny v procentech.

3.5 Průběh průzkumu

Celkový průzkum trval 3 měsíce. Dotazník byl předložen k vyplnění v městech Harrachov, Desná v Jizerských horách a Jablonci nad Nisou a vzorek zabíral širokou škálu profesí. Vzhledem ke skutečnosti, že dotazník byl anonymní, odmítly ho vyplnit pouze tři osoby. Ze strany Svědků Jehovových neodmítl rozhovor nikdo. Tento rozhovor byl prováděn v Tanvaldě, v Desné a v Jablonci nad Nisou.

3.6 Zpracování dat

Získaná data jsou rozdělena do dvou částí. První část jsou data získaná z dotazníku a druhou část tvoří data z rozhovoru.

3.6.1 Zpracování získaných dat z dotazníku

V této části jsou vyhodnoceny otázky dotazníku č. 5 - 15, neboť se jedná o otázky, jejichž zpracováním lze ověřit stanovené předpoklady..

- Otázka č. 5 - Zda respondenta již oslovil příslušník sekty

Touto otázkou bylo zjištěno, že z 50 respondentů, tj. 100 %, se jich 43 setkala s příslušníkem nějaké sekty, tj. 86 %, 6 respondentů se s příslušníkem sekty nikdy nesetkalo, tj. 12 % a 1 respondent je příslušníkem Svědků Jehovových, tj. 2 %.

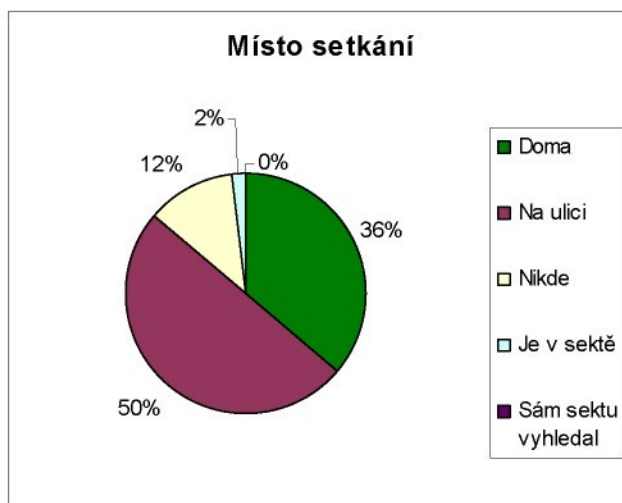
Graf č. 4

Otázka č. 6 - Kde došlo k oslovení

Zde bylo zjištěno, že z 50 dotazovaných se s příslušníkem sekty 18 setkala doma ve svém bydlišti, 25 na ulici, 6 respondentů se s příslušníkem sekty nesetkalo. 1 respondent je členem sekty již od dětství, žádný respondent sám sektu nevyhledal. Čili 36 % se setkala s příslušníkem sekty doma, 50 % na ulici, 12 % se nesetkalo s příslušníkem sekty, 2 % patří k sektě již od dětství, 0 % sektu vyhledalo. (graf č. 5)

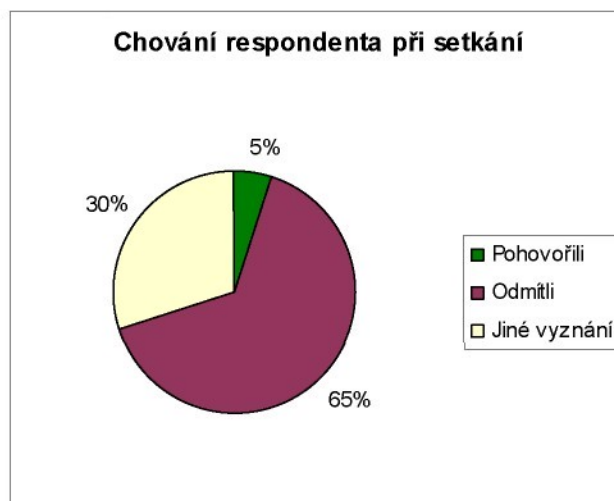
Graf č. 5

- Otázka č. 8 - Jak se respondent při setkání zachoval

Bylo zjištěno, že z 43 respondentů, tj. 100 %, kteří se s příslušníkem sekty setkali, jich 28 odmítlo rozhovor, 13 jim sdělilo, že jsou jiného vyznání a pouze 2 respondenti si s příslušníkem sekty pohovořili. To jest: 65 % respondentů rozhovor odmítlo, 30 % sdělilo, že jsou jiného vyznání a 5 % vedlo s příslušníkem sekty rozhovor. (graf č. 6)

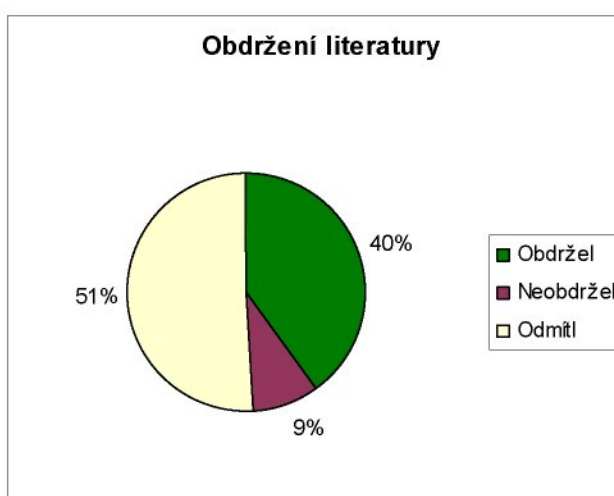
Graf č. 6

- Otázka č. 9 - Zda respondent při setkání obdržel literaturu

V tomto bodě se podařilo zjistit, že z 43 lidí jich 17 obdrželo literaturu, 22 jich literaturu odmítlo a 4 neobdrželi nic. 100 % je v tomto případě 43 lidí, kteří se setkali s příslušníkem sekty. 40 % si tedy literaturu vzalo, 51 % jich literaturu odmítlo a 9 % nebyla literatura vůbec nabízena. (graf č. 7)

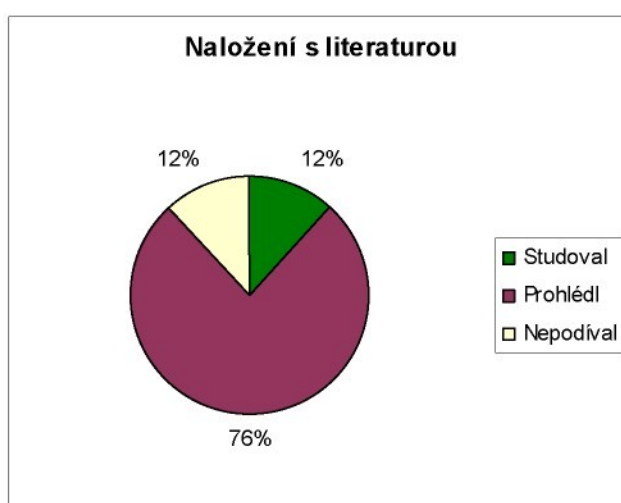
Graf č. 7

- **Otázka č. 10 - Jak respondent naložil s obdrženou literaturou**

Ze 17 respondentů, tj. 100 %, kteří obdrželi literaturu, si ji 13 prohlédlo, ale pečlivěji nestudovalo, 2 respondenti ji pečlivě prostudovali a 2 ji vůbec neotevřeli. 76 % respondentů si tedy literaturu prohlédlo, a 12 % respondentů si literaturu pečlivě prostudovalo a ani ji neprohlédlo. (graf č. 8)

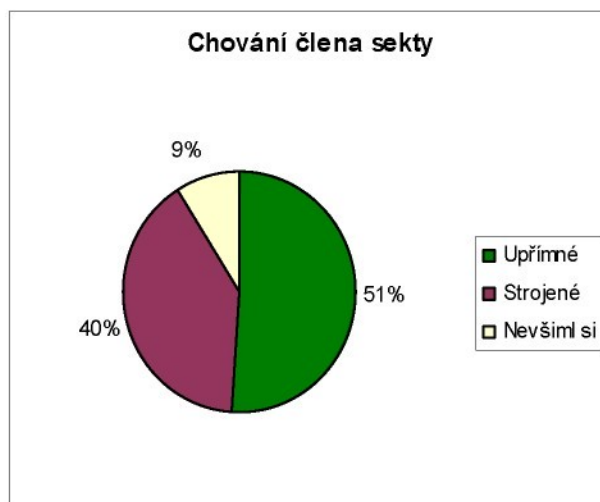
Graf č. 8

- **Otázka č. 11 - Chování příslušníka sekty**

Z celkového počtu oslovených 50 respondentů, tj. 100 %, bylo zjištěno, že 22 respondentům přišlo chování příslušníka sekty příjemné a upřímné, 17 respondentům strojené a 4 respondenti si nevšimli. Čili 51 % přišlo chování upřímné, 40 % strojené a 9 % si nevšimlo zvláštností v chování a jednání příslušníka sekty. (graf č. 9)

Graf č. 9

- Otázka č. 12 - Jak se respondent zachoval po setkání

Z 43 respondentů, tj. 100 %, kteří se setkali se členem sekty, nikdo znovu člena skupiny nevyhledal, 3 respondenti si o sektě přečetli odbornou literaturu a 40 respondentů neudělalo nic. 0 % respondentů znovu vyhledalo člena sekty, 7 % si o sektě přečetlo odbornou literaturu a 93 % respondentů neudělali nic, tzn. ani si nepřečetli odbornou literaturu a ani znovu nevyhledali příslušníka sekty. (graf č. 10)

Graf č. 10

Na otázku č. 7, která zněla, zda respondent vyhledal sektu sám, nikdo neodpověděl. Rovněž na otázky č. 13 - Kde se respondent setkal s příslušníkem sekty poté, co jej znovu vyhledal a otázku č. 14 - K čemu vedly rozhovory a setkání s příslušníkem sekty, žádný respondent nepodal odpověď. Tyto otázky přímo navazovaly na předešlou otázku, kterou nikdo z respondentů nezodpověděl možností, že příslušníka sekty znovu vyhledal a chtěl vědět o skupině více.

Otázku č. 15 zodpověděl jeden respondent, který, jak je výše uvedeno, byl v příslušné sektě vychováván od dětství a jeho zaškrtnutá odpověď zněla, že naprosto věří nauce společenství.

3.6.2 Zpracování dat z rozhovoru se Svědky Jehovovými

Dotazovaným byly položeny následující otázky (také viz. příloha č. 2):

1. Jak dlouho jste Svědek Jehovův a byl jste předtím věřící?
2. Měl jste před vstupem k Svědkům Jehovovým nějaké životní problémy?
3. Po jak dlouhé době se stanu Svědkem Jehovovým a co musím podstoupit?
4. Musím při vstupu k Svědkům Jehovovým odevzdat část svého majetku?
5. Považujete Svědky Jehovovy za problémovou skupinu, co lidé nejvíce kritizují?
6. Je u Vás za určitých okolností přípustná lež?
7. Již jste se setkal s někým, kdo odešel a zjišťoval proč?
8. Je Svědkům Jehovovým omezen styk s bývalými členy?
9. Jmenujte věci, které Vám na Vašich nadřazených či organizaci vadí.

První dotazovaný, žena:

U Svědků Jehovových jsem asi **15 let** a před vstupem k Svědkům **nebyla příslušnicí žádného náboženství**. Byla ji také položena otázka, proč si vybrala Svědky. Na tuto otázku a další, které ji byly položeny, odpověděla, že odpověď je v Bibli, která nepotřebuje obhájce.

Po této odpovědi přešla ke kladení otázek mně. Tázala na moje povolání. Odpověděl jsem jí, že vykonávám takové povolání, které se neslučuje s naukou Svědků Jehovových. Ona mi na to řekla, že s naukou společnosti se slučují všechna povolání. Když jsem ji řekl, že jsem policista a nosím u sebe zbraň, ona sice přiznala,

že bych musel svého povolání skutečně zanechat, kdybych se chtěl stát Svědkem. Následovala další otázka, jak se slučuje použití zbraně s mou vírou v Boha. Argument, že zbraně používám pouze ke své obraně a případné obraně svého kolegy či někoho dalšího naprosto neuspěl. Ona mi s Bible vyjmenovala spoustu míst, kde se použití zbraně zakazuje. Naštěstí pro mne jsem si vzpomněl na událost, kdy Abrahám vysvobozoval svého synovce Lota ze zajetí. Řekl jsem jí, že on zcela určitě při tomto vysvobozování také použil zbraň. Načež se mne zeptala, jakou asi zbraň mohl Abrahám použít. Řekl jsem jí, že minimálně luk, což je střelná zbraň. Ona na to vůbec nereagovala a ihned překročila na jiné téma, které se zase týkalo římskokatolické církve.

*Na tomto příkladu jsem chtěl ukázat, že veškerá snaha Svědkům Jehovovým argumentovat stejnou zbraní, tedy Bibli, je úplně zbytečná, protože při rozhovoru **Váš argument zpravidla nepřijmou a pozornost odvedou na jiné téma.** Rovněž tato žena byla bohužel přítomna mému druhému rozhovoru a pokusila se jej ovlivnit slovy: "Proč toho tolik vyprávíš, stejně to překroutíš a použije proti Tobě." Načež mi dala pozvánku na oslavu Velikonoc v Sále království v Tanvaldě.*

Druhý dotazovaný, muž:

Svědkem Jehovovým je **od roku 1994**, ale již v roce 1992 se začal o problematiku náboženství a především Bible zajímat. **Nebyl však v žádném náboženství.** Než přišel ke Svědkům, navštívil také Adventisty sedmého dne. Ke studiu Bible, resp. ke Svědkům Jehovovým ho také přivedl zájem o zodpovězení takových filozofických otázek, jako proč je tvorstvo a badatelský přístup Svědků k Bibli samotné a faktům v ní obsaženým. Tak si i vysvětluje změny věrouky Svědků, neboť jejich věrouka je založena na bádání, které se samozřejmě vyvíjí.

Před vstupem k Svědkům ho žádná životní krize nepoznamenala. Chtěl pouze dospět k jistému poznání, což mu Svědci umožnili.

Svědkem se člověk stane až po delší době a to především po vykonané službě na veřejnosti, počet hodin služby není pevně stanoven a také člověk musí uvěřit v Jehovu a víru mít v srdci. **Potom je pokřtěn a to úplným ponořením do vody.**

Svědkové Jehovovi nemusí při vstupu do společenství odevzdávat žádný majetek, vše je založeno na **dobrovolných darech.**

Lidé, dle jeho názoru, nejvíce kritizují obtěžování je službou, tj. chozením od domu k domu, dále transfúzí krve a neslavení svátků a narozenin.

K otázce lži uvedl, že **lež je pochopitelně zakázána, ale je dovolena lest.**

Již se při službě setkal s lidmi, kteří byli u Svědků, ale důvod jejich odchodu nezkoumal.

Styk s bývalými členy je omezen, neboť když někdo nedodrží život dle Bible, může být vyloučen a s vyloučeným Svědkem je ostatním zakázáno se stýkat.

Na organizaci ani nadřízených mu nevádí nic podstatného.

Třetí dotazovaný, žena:

Svědkem Jehovovým je již asi 40 let. Do svých 16 let byla ateistka a dle jejího sdělení se dokonce styděla za Boha a vůbec nevěřila, že nějaký je. Potom ale začala hledat smysl života. **Chtěla však mít fakta o Bohu potvrzena i z vědeckého hlediska**, chtěla znát jméno Boha. Tyto otázky ji vedly k tomu, že se setkala s katolickým knězem, ale ten ji nedovedl oslovit a vše ji vysvětlit. Z tohoto důvodu se chtěla stát Svědkem Jehovovým, protože v této společnosti ji na její otázky dokázali uspokojivě odpovědět.

Před vstupem k Svědkům ji rozhodně žádná životní krize nepostihla. Důvod vstupu byl skutečně pouze z toho důvodu, že ji dokázali uspokojivě a přesvědčivě odpovědět na všechny její otázky.

Svědkem Jehovovým se člověk stává až na základě svého přesvědčení a poznání, ne hned. Člověk musí uvěřit v Jehovu a vztah k němu musí být ze srdce. Potom následuje křest úplným ponořením do vody.

Při vstupu k Svědkům **není podmínkou odevzdat nějaký majetek**. Vše je založeno na darech a jejich výše není rozhodně nijak určena. Každý dá tolik, kolik uzná za vhodné. Rovněž není pravda, že by se po vstupu k Svědkům musela přestat stýkat s ostatními známými a přáteli.

Dle jejího názoru **lidé na Svědcích nejvíce kritizují jejich postoj ke krvi a jejich službu od domu k domu**. Problém ve službě vidí především v tom, že lidé si za 40 let osvojili ateismus a nyní službu Bohu plně nechápou, a proto ji také odmítají.

Ona sama by **lež nikdy nepřipustila. Raději nebude říkat nic**, když ví, že by mohla zalhat, ale rozhodně nechce lhát.

Již se **setkala s bývalými členy**. Ona sama by rozhodně nikoho **nepřemlouvala, kdyby chtěl odejít**. Je to jeho záležitost a záležitost jeho víry. **Jedinec však může být ze společnosti vyloučen a to pro porušení důležitých pravidel**, především nedodržováním desatera a potom nedodržováním učení společenství. Rovněž patří mezi povinnosti každého Svědka, poukázat na to, že se jiný dopustil prohřešku proti společenství.

Styk s bývalými členy přímo omezen není, ale ona sama takové lidi nevyhledává.

Již se setkala s tím, že ji něco **vadilo na svém nadřazeném, ale nechce o tom hovořit**.

Čtvrtý dotazovaný, žena:

Svědkyňí Jehovou **je také asi 40 let**. Předtím byla **vyznání římskokatolického**. Hledala pravdu o Bohu, ale kněz, se kterým se setkala, dával svému okolí svým chováním špatný přístup. Jinými slovy, dělal něco jiného, než kázal v kostele o mši. Z tohoto důvodu se rozhodla hledat pravdu jinde a oslovilo ji učení Svědků.

Žádné životní potíže ji před vstupem do společenství nepotkaly.

Na otázku, kdy se člověk stane Svědkem Jehovovým uvedla, že vše, tedy víra, musí pocházet z vnitřního přesvědčení a potom je možnost se nechat pokřtít plným ponořením do vody.

Při vstupu k Svědkům ona sama žádný majetek odevzdávat nemusela, pouze **přispívá dobrovolnými dary**, jejichž výši si určuje každý sám. Odevzdání majetku není možné, protože se to neslučuje s naukou Bible.

Lidé kritizují Boha samotného a to z toho důvodu, že je tolik různých náboženství.

Lež dovolena není. I ona říkala, že je lepší neříci nic, než lhát.

Již se za dobu působení ve službě **setkala s bývalými členy, ale rozhodně nezjišťovala důvody jejich odchodu**.

Setkání s bývalými členy nijak omezeno není.

Na organizaci Svědků ani nad jejími nadřazenými **ji nic závažného nevadí**.

Pátý dotazovaný, muž:

Se Svědky Jehovovými se **poprvé setkal v roce 1989**, ale až od roku **1999 je pokřtěný Svědek Jehovův**. Předtím byl ateista a víru v Boha považoval na nesmysl a odpuzovalo ho to. Nic z toho se mu nezdálo logické. V té době si myslel, že náboženství a logika se vylučují. Až poznáním Bible dospěl k závěru, že se mýlil a na základě Bible pochopil, že i náboženství může mít svou logiku. To jej také přivedlo ke Svědkům, protože oni Bibli studují, tedy všechna jejich tvrzení jsou logická a odůvodnitelná na základě Bible.

Ani on žádné výrazné životní problémy neměl, jeho vstup ke Svědkům byl zcela dobrovolný.

Stát se Svědkem Jehovovým vyžaduje pečlivé studium Bible a mít také vlastní zážitek s Bohem. Člověk musí sám přijít na pravdu a potom se může nechat pokřtít úplným ponořením.

Nikdo, kdo se chce stát Svědkem Jehovovým **nemusí odevzdat svůj majetek**.

Na Svědcích Jehovových lidé, **dle jeho názoru, nejvíce kritizují odmítání transfuze krve a chození do služby**. To lidé často vnímají jako otravování.

Lež jako taková není přípustná. On sám je toho názoru, že je **lépe neříkat nic**, než lidem lhát.

On sám s **bývalými členy Svědků Jehovových mluvil**, ale na důvod jejich odchodu se nikdy neptal.

Rovněž stýkání se s bývalými členy není nijak omezeno.

Na společenství Svědků Jehovových mu **nic zásadního nevadí**.

Šestý dotazovaný, muž:

Svědkem Jehovovým je **od roku 1991**. Sám předtím **nebyl věřící**, ale měl **zájem o vědu a především vesmír**. O Bibli se **poprvé dozvěděl od své babičky**, která mu z ní četla. K Bibli se vrátil až poté, co se velice špatně zachoval ke svým rodičům. O jaké chování se jednalo, nebylo sděleno. Však na základě čtení Bible došel k závěru, jak se mají lidé k sobě chovat. Využil tedy příležitosti, že příbuzní jsou u Svědků Jehovových a začal s nimi navštěvovat toto společenství.

Kromě **špatného vztahu s rodiči nebyl v žádné jiné tíživé situaci**, které by napomohla ke vstupu k Svědkům.

Stát se Svědkem Jehovovým vyžaduje mnoho trpělivosti, hodně sebezpřesvědčování, aby člověk dodržoval pravidla daná společností na základě Bible. Důležité je také porovnávání s jinými náboženstvími, kde je vidět, že si do něho lidé přidávají své vlastní prvky. Dále se musí člověk nechat pokřtít a to úplným ponořením.

Při vstupu k Svědkům **není potřeba odevzdávat žádný majetek.** Vše je ponecháno na dobrovolných darech, které jsou stanoveny Biblí. Není možné k odevzdání majetku někoho nutit.

Lidé nejvíce kritizují otázku krve. Jestliže by však na krvi záležel život jeho dítěte, tak by ho zemřít nenechal.

Lež pochopitelně přípustná není, protože ji zakazuje Bible.

Lidi, kteří od Svědků odešli, zná mnoho, ale na důvod se nikdy neptal. Je to záležitost každého z nich.

Styk s bývalými členy jako takovými není nijak omezen.

Na organizaci Svědků Jehovových mu nic nevádí, je vedena Božím Duchem.

Sedmý dotazovaný, muž:

V roce 1988 byl pokřtěn jako Svědek Jehovův. Pochází však z nevěřící rodiny. Sám se však začal zajímat o náboženství. **Začátky jsou u jeho babičky,** ale zdálo se mu, že vše je velice těžko ověřitelné. Se svým známým potom začali navštěvovat sezení s římskokatolickým knězem a potom s knězem Církve Československé husitské. Bibli však stále považoval za spíše historickou knihu. Ke společnosti studující Bibli se dostal přes své sousedy v místě bydliště a to již se svou manželkou. Poznáním došel k přesvědčení, že právě Svědci Jehovovy jsou společností, která má Boží vedení.

Na otázku, zda jsem byl před vstupem ke Svědkům v nějaké nepříznivé životní situaci odpovídám, že nikoli.

Stát se Svědkem je daleko těžší než Svědky opustit. Stát se Svědkem znamená získat základní informace o víře a o Bohu, být je schopen přijmout za vlastní a být schopen přijmout poznání z Bible. Vyvrcholením poznání je křest.

Majetek se samozřejmě odevzdávat nemusí. Skutečnost, že by se musel při vstupu k Svědkům odevzdávat majetek je pouhou fámou. **Vše je na základě darů,** o jejichž výši se každoročně sepisují zprávy, které jsou potom všem přečteny.

Nejvíce jsme kritizováni za to, že nepřijímáme krev. Dále často vznášena kritika na **neslavení narozenin a Vánoc.** Že **konáme službu** a tím **otravujeme lidi.** Tato situace se však pomalu zlepšuje. Dříve byla naše společnost velice kritizována za neplnění vojenské povinnosti a to, že Svědci nechodili k volbám.

Lež jako taková přípustná není. Je však přípustná milosrdná lež a lze připustit i lest, ale to nesmí být zvyk nebo nesmí být použita ze slabosti.

S bývalými členy se pochopitelně setkal. U všech je možný návrat zpět ke Svědkům, ale na základě změny života, byli - li ze společnosti vyloučeni pro porušení nějaké povinnosti. Porušením povinnosti znamená třeba i porušení zákazu kouření nebo, což je horší, třeba dopuštění se krádeže. **Důvody u jednotlivých bývalých členů nikdy nezjišťoval.**

Styk s bývalými členy ve své podstatě omezen není. Omezení je pouze v tom případě, kdy se jedinec rozhodne odejít sám a je zájem všech o jeho návrat. Potom jsou ustanoveni pouze dva, kteří se s ním mohou sejít a pokusit se ho přesvědčit. Jestliže by se s ním setkával, třeba i za stejným účelem někdo třetí, může být vyloučen i on. Jinak styk s omezen není.

Na organizaci ani nadřízených mu nic nevádí. Naopak je zcela oddán a věří ve správnost teokratického systému, který u Svědků Jehovových vládne.

Osmý dotazovaný, žena:

Se Svědky Jehovovými se setkala **v roce 1968** v době, kdy do Československa vpadla vojska Varšavské smlouvy a ona se domnívala, že bude válka. **Ona sama byla ateistka,** ale její manžel byl katolík. Po tomto setkání ji Svědci Jehovovi navštívili doma, ale diskutoval s nimi spíše její manžel, kterému vzhledem k jeho víře, byla diskuse bližší. Ona sama se však již chtěla učit. Svědkové jim proto zanechali knihu Bůh nemůže lhát. Jak tuto knihu četla, tím více věřila v Boha a tomu, co Svědkové hlásají ve svém učení. Svědkové ji také svým učením ukázali jaký jednou bude svět krásný a ona takový svět chce pro svoje děti. Za Svědkyni se **nechala pokřtít v roce 1971.** K tomu však potřebovala důkaz o Bohu a jeho skutečích, které našla studiem Bible. Pouhé přesvědčování by ji rozhodně nestačilo, aby se dala ke Svědkům.

V dané době rozhodně **neměla žádné životní potíže,** které by způsobily, aby přijala víru Svědků Jehovových.

Dle jejího názoru je třeba silná víra, která se dá získat právě studiem Bible, kde jsou obsaženy důkazy o Bohu, které ona sama potřebovala. Následně následuje křest.

Žádný majetek se organizaci dávat nemusí, veškeré dary jsou dobrovolné.

K tomuto uvedla, že v místě jejího bydliště s ní při službě každý zatím vedl rozhovor a neřekl ji striktně, aby šla pryč. Často však panuje mezi lidmi názor, že bychom měli dělat něco jiného, užitečnějšího, než takhle chodit od domu k domu.

Lež jako taková není v organizaci přípustná, pouze v tom případě, že je třeba někoho krýt před pronásledováním.

Sama se **setkala s bývalým členem**, ale na důvody jeho odchodu se neptala.

Styk samotný s bývalými členy omezen není. Zná také případy, kdy spíše ten, který odešel, se zase vrátil zpět.

Nesetkala s ničím, co by ji na společnosti vadilo.

Devátý dotazovaný, muž:

Svědky Jehovovy **považuje za jediné pravé náboženství**. Víra z něho udělala lepšího člověka a drží ho nad vodou, proto si vybral právě Svědky.

Přímo neuvedl jaké životní potíže měl, ale ze slov vyplynulo, že se nejspíše **potýkal i se zákonem**, neboť uvádí, že před vstupem k Svědkům Jehovovým byl velice hříšný člověk a právě Svědkové mu velice pomohli, aby je již dále nepáchal. *(Později zjištěno, že k jeho hříchům patřilo například to, že řídil vozidlo bez řidičského oprávnění. Aby byla zjednána náprava, Svědkové mu pomohli řidičský průkaz získat.)*

Dle něho, musí člověk udělat pokání a potom se nechat pokřtít na sjezdu v Praze.

Nemusí se odevzdávat žádný majetek, nikdo nevyžaduje žádné pravidelné peněžní příspěvky.

Lidem nejvíce vadí, že bychom **nepodstoupili transfúzi krve**.

Úmyslná lež není možná, neúmyslně je to možné. **Bible sama však odsuzuje lež.**

Není daný zákaz stýkat se s bývalými členy, ale on sám se s nimi nestýká a to proto, že by ho mohli ovlivnit. *Jako příklad uvedl následující: Když chci dobře žít a nebýt opilec, nepůjdu přece do hospody, kde mne budou přemlouvat, abych pil.*

Bible zakazuje zdravít lidi, kteří od ní odpadli, a to z toho důvodu, aby ti odpadlí sami přišli na to, že udělali chybu a prohřešili se proti ní.

Setkal se sám s **bývalými členy**, dokonce **to byli lidé**, kteří ho ke Svědkům **přivedli**, ale důvod jejich odchodu **nezjišťoval**.

Na organizaci Svědků jemu samotnému nevadí nic. Naopak se mu líbí, že ve sboru nikdo není vyšší ani nižší, že všichni jsou si rovni a také to, že je dána autorita, která se musí poslouchat. *(Pojem dána autorita nebyl blíže vysvětlen.)* Je rád, že poznal pravdu.

Desátý dotazovaný, muž:

Se Svědky se **setkal v roce 1985**, kdy mu bylo 20 let. Zaujalo ho, že měli argumenty ke smyslu života a také to, že Bůh má své jméno Jehova, se kterým se setkal právě až u Svědků. **Předtím navštívil jiná náboženství**, jako např. Adventisty, ale se jménem Boha se nikdy nesetkal. Pouhé slovo Bůh mu znělo příliš jako dogma. Dalším **výrazným aspektem** pro jeho příslušnost ke Svědkům hraje **čistota sboru**. **Původně však věřícím nebyl** a ke Svědkům ho přivedlo **až hledání smyslu života**, protože se mu zdálo velice smutné, že když ve stáří člověk posbírá střípky moudrosti, musí zemřít a není žádné moci, která by to změnila. Svědci ho předložením jejich argumentů přesvědčili o opaku a je velice rád, že se sám stal Svědkem.

Před svým vstupem do společenství Svědků Jehovových žádné problémy neměl.

Svědkem Jehovovým se člověk stane na základě změny života, protože být Svědkem je způsob života, závazek na celou věčnost. Následuje křest úplným ponořením. V případě dotazovaného se jednalo o úplné ponoření do vany.

Majetek se odevzdávat nemusí, vše je dobrovolná záležitost.

Nikdo mu otevřeně neřekl, co mu na Svědcích vadí. Ve své rodině však pocítil odpor, když se stal Svědkem.

Lež není přípustná v zásadních věcech, pošpinila by jeho vztah k Bohu.

Pokud je někdo vyloučen se sboru, potom se s ním **Svědkové společensky nestýkají**, neboť dotyčnému je **odňata pospolitost**. **Odejmout pospolitost** může na základě projednání pouze **právní výbor**. Který nejprve dotyčného upozorní na jeho nevhodné chování. **Odejmutí pospolitosti** je nutné, aby se **chránili ostatní** před **špatným vlivem provinilce** a také proto, aby si on uvědomil, že nejedná správně.

Tímto jednáním bude sbor v mravním a duchovním ohledu nadále zachován čistý a bude mít nadále dobrou pověst. Odnětí pospolitosti je možné pouze na základě důvodů, které jsou uvedeny v Bibli. Dále vyloučení probíhá tak, že se učiní krátké oznámení ve sboru, že dotyčný již není Svědkem, není však uvedeno žádné vysvětlení a ostatní se s ním, jak je výše uvedeno, nesmějí společensky stýkat. Toto neplatí pouze v případě rodinných příbuzných, neboť v Bibli je napsáno, že např. se děti o své rodiče musí postarat. Vyloučený může nadále chodit do Sálu království, ale nikdo tam s ním nekomunikuje.

Vyloučený se však po nápravě může vrátit zpět do sboru a znovu se stát Svědkem, ale musí nejprve odstranit to, kvůli čemu byl vyloučen a následně si k právnímu výboru podat písemnou žádost. Sbor jeho žádost posoudí, dále ho po nějakou dobu sleduje, zda se skutečně napravil a při kladném posouzení se znovu učiní oznámení, že byl znovu přijat. Nový křest se již neuskutečňuje.

Sám se s člověkem, který byl vyloučen setkal, jedná se dokonce o jeho příbuzného, ale na důvody jeho odchodu se neptal.

Na organizaci Svědků Jehovových mu nic nevadí.

3.6.3 Shrnutí dat z rozhovoru

- Otázka č. 1 - Zda byl dotazovaný věřící

Na otázku č. 1 odpovědělo 9 dotazovaných, že byly ateisté a 1 dotazovaná, že byla římská katolička. (tabulka č. 1)

Tabulka č. 1:

Náboženství	Bez vyznání	Římský katolík
Počet	9	1

- Otázka č. 2 - Zda měl dotazovaný nějaké životní problémy

Na otázku č. 2, zda měl dotazovaný před vstupem ke Svědkům nějaké životní potíže odpovědělo 8, že nikoli, z jedné odpovědi vyplynulo, že ano a jeden neodpověděl. (tabulka č. 2)

Tabulka č. 2:

Životní potíže	Ne	Ano	Bez odpovědi
Počet	8	1	1

- Otázka č. 3 - Za jak dlouho se stanu Svědkem Jehovým

Na otázku č. 3 uvedlo 9 z 10 dotazovaných, že je to věci uvěření v Jehovu a svého přesvědčení, tedy až po delší době. Přesný údaj nelze pochopitelně stanovit, neboť je to záležitostí silně individuální. Jeden dotazovaný neuvedl žádnou odpověď.

- Otázka č. 4 - Zda se musí při vstupu odevzdávat majetek

Otázku č. 4, zodpovědělo 9 dotazovaných záporně a jeden otázku nezodpověděl. (tabulka č. 3)

Tabulka č. 3

Odevzdání majetku	Ano	Ne	Neodpověděl
Počet	0	9	1

- Otázka č. 5 - Co lidé nejvíce kritizují na Svědcích Jehovových

Na otázku č. 5, co nejvíce lidé na Svědcích Jehovových lidé kritizují, odpověděli dotazovaní následovně. 1 dotazovaný uvedl, že neví, co by lidé kritizovali, 1 na otázku neodpověděl, 1 odpověděl, že Boha za to, že je tolik náboženství, 1 uvedl vyloženě službu, 2 vyloženě transfúzi krve a 4 kombinaci krve a služby. Jako další věci, které jsou předmětem kritiky, bylo uváděno neslavení svátků, narozenin a Vánoc. (tabulka č. 4)

Tabulka č. 4

Kritika	Neví	Neodpověděl	Bůh	Služba	Krev	Kombinace
Počet	1	1	1	1	2	4

- **Otázka č. 6 - Zda je přípustná lež**

Na otázku, zda je přípustná lež, odpovědělo 9 Svědků, že přímá lež není možná a 1 na otázku neodpověděl. Byla však v jednom případě připuštěna milosrdná lež a dva dotazovaní uvedli, že je možná lež.

- **Otázka č. 7 - Zda se dotazovaný setkal s bývalým členem**

Na tuto otázku odpovědělo 9 Svědků, že se setkalo s bývalým členem společnosti, 1 na otázku neodpověděl. Z těchto 9 Svědků žádný nezkusil zjistit, proč člen ze společnosti odešel. (tabulka č. 5)

Tabulka č. 5

Setkání, důvod	Bez odpovědi	Setkal	Zjišťoval	Nezjišťoval
Počet	1	9	0	9

- **Otázka č. 8:**

Na otázku, zda je Svědkům Jehovovým omezen styk s bývalými členy, odpovědělo 5 Svědků, že styk omezen není, 4 Svědci, že styk omezen je a 1 na otázku neodpověděl. (tabulka č. 6)

Tabulka č. 6

Omezení styku	Omezen	Neomezen	Bez odpovědi
Počet	4	5	1

- **Otázka č. 9 - Zda je skutečnost vadící dotazovaným na jejich společnosti**

Na otázku č. 9, jestli existuje nějaká skutečnost, která by členům Svědků Jehovových vadila na jejich organizaci, či nadřízených, odpovědělo 8 dotazovaných, že není žádná skutečnost, která by jim vadila, 1 uvedla, že se již setkala s tím, co ji vadilo, ale nechce tuto skutečnost uvádět a 1 dotazovaný na otázku neodpověděl. (tabulka č. 7)

Tabulka č. 7

Skutečnost	Vyloženě Vadí	Vadí	Nevadí	Bez odpovědi
Počet	0	1	8	1

3.6.4 Data získaná pozorováním

Tato část práce je rozdělena do tří samostatných kapitol a to na pozorování prostředí, ve kterém se Svědkové Jehovovi pohybují, "pozorování" literatury a samotné pozorování dotazovaných při rozhovoru.

Pozorování prostředí

Svědkové Jehovovi se sdružují v Sálech Království. Sál království je zpravidla dům, který je nově zrekonstruovaný či vystavěný a má modrou omítku a nápis Sál království. V domě je přijímací aula, kde stojí pult, ve kterém jsou čtyři otvory na dary peněžitě dary. V každé přijímací aule jsou také poličky, ve kterých je nabízena literatura Svědků Jehovových. Součástí přijímací auly může být také šatna. U vchodu do auly stojí jeden či dva Svědkové, kteří vítají všechny příchozí.

Sál samotný tvoří většinu budovy a jeho velikost je úměrná velikosti a charakteru budovy. Např. v Tanvaldě má Sál království tvar písmene L, v Jablonci se jedná o tradiční obdélníkovou místnost. V čele Sálu království stojí řečnický pult s mikrofony. Na zdi za pultem je jediný odkaz na to, že se jedná o sál, kde se uskutečňuje náboženské setkání, neboť je tam vždy citát z Bible. Žádná jiná výzdoba Sálu království není. Výzdoba není ani v přijímací aule.

Prostředí samo tedy nepůsobí vůbec nějak slavnostně, jak tomu bývá zvykem v kostele či jiných církevních modlitebnách. Vše je přísně strohé, ale upravené a čisté.

Pozorování literatury

Literatura Svědků Jehovových je vydávána ústředím ve Spojených státech. Jedná se zpravidla o časopisy typu známého **Probud'te se** nebo knižní publikace.

Časopisy i knižní publikace jsou vždy doprovázeny řadou **ilustrací a fotografií, které znázorňují zpravidla samé šťastné a spokojené lidi.** Velice často jsou v publikacích ilustrace či fotografie v protikladu. Na jedné straně štěstí a spokojenost na straně druhé úpadek a smutek. Vše je popsáno tak, že dosáhnout štěstí je možné pouze skrze Svědky Jehovovi, kteří toto vše prostřednictvím knih nabízejí.

Celá publikace je tak protkána citáty z Bible, že po chvíli není zcela jasné, co je myšlenka autora publikace a co je samotný biblický text. V publikacích je nastíněno mnoho problému dnešní doby, ale žádný problém není rozebrán do patřičné hloubky. To se také týká historie samotných Svědků Jehovových, kdy nejsou uváděny všechny skutečnosti.

*Z vlastní zkušenosti uvádím, že jsem se při psaní této práce začel do knih vydaných Svědky Jehovovými. Nečetl jsem vše dopodrobna, spíše jsem v knihách listoval a vždy jsem si přečetl pouze to, co mne zaujalo. Po takovémto studiu šesté knihy v řadě jsem musel přestat číst, neboť bych snad takovému lákadlu, které knihy nabízejí, také podlehl. Alespoň na krátký čas. Proto jsem musel všeho zanechat, jít se odreagovat a až po delším čase jsem opět mohl pokračovat v práci. **Knihy jsou skutečně silně citově podbarvené.***

Pozorování dotazovaných a jejich setkání

Dotazovaní odpovídali na otázky velice živě. Bylo vidět, že o tom, co říkají, velice přemýšlejí. Jejich ochota přiblížit učení společenství byla nezlomná. To odpovídalo jejich postoji k provádění služby, protože oni tak i odpovědi na otázky chápali. Promluvit s někým, kdo se, byť i jen ze studijních účelů, s nimi o jejich učení snaží mluvit, je naplňovalo potřebou mluvit o jejich pohledu na věc.

V případě, že rozhovor došel k rozdílnosti názorů, přišla téměř ihned na řadu Bible a poukazování na jejich pravdu citáty z ní. Toto však nebylo pravidlem a bylo možné s většinou z nich, vést konstruktivní rozhovor.

U nikoho nebylo pozorováno, že by na otázky odpovídal záměrně nepravdivě, i když některé jejich odpovědi jsou zkreslené. To spíše než lži samotnou, tak zastíráním úplné skutečnosti. **Nelze ani vyloučit, že odpovědi na některé otázky jsou naučené.**

Při pozorování průběhu jejich setkání, bylo zjištěno, že jejich starší, který hovoří, **mluví ke všem jako k dětem**. To bylo pozorováno ve třech ze čtyř případů. Při setkáních je **jako správná literatura nabízena k prostudování pouze literatura vydávaná samotnými Svědky**. Tato literatura se také čte při setkáních. Nikdy nebyla nabízena k prostudování literatura odborná či od jiného autora.

Starší na setkáních chce, jestliže je hovořeno o světě po příchodu Ježíše Krista, aby si to všichni přítomní představovali. To bylo velice patrné při jejich slavení Velikonoc.

Svědkové Jehovovi se také na svých setkáních učí nabízet literaturu a také to, jak hovořit s lidmi, které osloví. Co jim říkat a jakým způsobem.

Z jejich setkání je patrná přísná organizovanost a nic není ponecháno náhodě. Rovněž z jejich učení číší velká dávka nenávisti k římskokatolické církvi, která je vždy dávana jako příklad toho, jak se věci nemají dělat.

3.7 Ověřování předpokladů a diskuse

3.7.1 Ověřování předpokladů - Dotazník

Předpoklady byly ověřovány dotazníkem, který vyplňovalo 50 náhodně oslovených respondentů.

Předpoklad č. 1 - Většina dotazovaných se setkala s příslušníkem sekty, k setkání došlo na ulici a nikdo sám sektu nevyhledal.

Předpoklad se potvrdil, neboť skutečně většina dotazovaných se s příslušníkem sekty setkala a to 86 % z celkového počtu dotazovaných. Rovněž 50 % dotazovaných se setkala s příslušníkem sekty na ulici.

Předpoklad č. 2 - Při setkání většina dotazovaných rozhovor s příslušníkem sekty odmítla, ale obdržela literaturu, kterou si alespoň prohlédla.

65 % respondentů odmítlo s příslušníkem sekty rozhovor, 51 % literaturu odmítlo a 40 % respondentů obdrželo literaturu, kterou si prohlédlo 76 % z nich.

Z tohoto vyplývá, že předpoklad č. 2 se potvrdil pouze částečně, neboť jak je výše uvedeno, většina dotazovaných tedy 51 % literaturu zcela odmítlo.

Předpoklad č. 3 - Většině dotazovaných přišlo chování příslušníka sekty strojené a po setkání do sekty nevstoupila.

Strojené chování příslušníka sekty pozorovalo 40 % respondentů. 51 % pozorovalo chování člena sekty jako upřímné a 9 % si chování nevšimlo.

93 % respondentů setkání se členem sekty neinspirovalo ani k tomu, aby si přečetli, co píše o dané sektě odborná literatura. To učinilo pouze 7 % respondentů. Žádný respondent znovu příslušníka sekty znovu nevyhledal.

Tento předpoklad se potvrdil také jen ze své druhé části.

Autor sám by se přiklonil k většině těch, kteří uvedli, že chování příslušníka jim přišlo upřímné. To z toho důvodu, že řadový člen sekty skutečně jedná zcela upřímně. Rozhodně nechce nikoho podvést, neboť sám je o správnosti nauky přesvědčen. Na této skutečnosti nemění nic ani fakt, že příslušníci sekty mohou být naučeni, jak správně odpovídat a co říkat. To proto, že oni jsou přesvědčeni, že jednají správně. Nelze však vyloučit fundamentalismus, který projevují např. Svědci Jehovovi.

3.7.2 Ověřování předpokladů - Rozhovor

Předpoklad č. 1 - Před vstupem k Svědkům Jehovovým byla většina dotazovaných ateistů, hledajících smysl života, neměli životní problémy a Svědky Jehovovými se stali až po delší době služby.

Tento předpoklad se zcela potvrdil. Pouze 1 z 10 dotazovaných byl před vstupem ke Svědkům Jehovovým římským katolíkem. Ostatní předtím byly nevěřící, zpravidla hledající smysl života. Jeden z devíti byl v nějaké tíživé životní situaci a ze všech odpovědí je patrné, že stát se Svědkem vyžaduje delší čas, může se jednat i o roky.

Učení Svědků Jehovových je pro nevěřícího velice jednoduché a není třeba složitých filozofických úvah, jak je tomu např. u katolíků. Jednoduchost je založena na studiu Bible, kde si lze, dle jejich názoru, vše zcela přesně ověřit. To je možná právě ta skutečnost, která ateisty přitahuje, když hledají smysl života.

A jestliže je člověk v tíživé životní situaci, také potřebuje něco jednoduchého, co mu rychle pomůže, třebaže to nemusí být správná cesta.

Předpoklad č. 2 - Při vstupu k Svědkům Jehovovým se musí odevzdat nějaká část majetku, lidé na Svědcích nejvíce kritizují nepřijímání krve a lež není přípustná.

Potvrdil se pouze částečně. Z odpovědi vyplynulo, že když se člověk stane Svědkem Jehovovým, nemusí přitom odevzdat žádný majetek. Vše je založeno na dobrovolném dárcovství. Další část předpokladu se již potvrdila, neboť 2 Svědci uvedli, že okolí nejvíce kritizuje nepřijímání transfúze krve a další čtyři uvádějí kombinaci právě krve a konání služby. Na otázku lži odpovědělo 9 Svědků tak, že lež není přípustná.

Dárcovství samo je založeno na dobrovolnosti a výše daru není určena. **Dárcovství je také anonymní.** Ve zprávě, kterou Svědkové vyhotovují, se uvádějí pouze částky, které byly vybrány. Neuvádí se, kolik kdo věnoval. Dárcovství pro Svědky symbolizuje ochotu pomoci potřebným, nemusí se vždy jednat o pomoc pouze Svědkovi, ale to je nejčastější. Odevzdávání příspěvku je založeno na biblickém podkladě. Povinnost daru by se neslučovalo s naukou.

Otázka lži je velice složitá. To je patrné v tom, že neřadoví Svědci, ale jejich představení popírají body svého učení, aby dosáhli prospěchu pro svoji organizaci a neváhají podvést ani stát, při udělování registrace náboženských společností. O takové lži se ale řadový Svědek nikdy nedozví. **On sám žije ve víře dokonalé společnosti, kde lež nemá své místo.** Nelze však vyloučit zastírání a nesdělení úplné pravdy ze strany členů Svědků Jehovových. Lest, kterou lze použít k dosažení cíle, také nesvědčí právě o čestnosti celé jejich společnosti.

Předpoklad č. 3 - Většina Svědků Jehovových se setkala s bývalým členem, důvody jeho odchodu nebyly zjišťovány, návrat zpět je možný a styk je omezen. Předpoklad se potvrdil pouze částečně. Všichni dotazovaní se setkali s bývalými

členy společenství a důvody jejich odchodu nezjišťovali. Rovněž se potvrdilo, že je možné znovu vstoupit do společnosti Svědků Jehovových. **Odpověďmi bylo zjištěno, že Svědkové Jehovovi se mohou stýkat s bývalými členy.** To potvrdilo **6 dotazovaných.** Proti tomu stály tři odpovědi, že to možné není.

Většina dotazovaných se setkala bývalým členem, ale nezjišťovali důvod jeho odchodu. To z toho důvodu, že je ani důvod odchodu nezajímá a zajímat nesmí, jinak by také mohli být vyloučeni ze společnosti. Návrat zpět do společnosti Svědků Jehovových je možný pouze na základě písemné žádosti.

Proti tomu se nepotvrdilo, že by byl s bývalými členy omezen styk. Skutečnost, že by tato část předpokladu byla vyvrácena je velice povzbuzující a dokazovala by, že Svědkové se vymaňují z rysů čistě sektářských. Bohužel se lze domnívat, především na základě poslední výpovědi, že se tento předpoklad potvrdit měl.

Mezi Svědky Jehovovými **existuje publikace s názvem Žijeme organizovaně s Jehovah,** kde je přímo popsán způsob vyloučení z organizace včetně popisu dalšího chování k bývalému členovi. Část popisu je uvedena v poslední výpovědi. V uvedené publikaci je mimo jiné uvedeno, že Svědkovi se zakazuje společensky stýkat s tím, kdo již není Svědek Jehovahův. Bývalému členovi však není zakázán přístup do Sálu království. V případě, že tam takový bývalý člen přijde, je naprosto ignorován. To v něm má vzbudit lítost a chtění se napravit, aby se mohl vrátit zpět. Jestliže jedinec žil po léta v takovém společenství, je pro něho tato izolace traumatizujícím zážitkem a silným psychickým tlakem. Stejně tak to působí v případě, že se musí opustit všichni přátelé a známí a i oni mají přísný zákaz, se s takovým člověkem stýkat, jinak by mohli být také vyloučeni.

Publikace Žijeme organizovaně s Jehovah nebyla dána autorovi ani k nahlédnutí, to z toho důvodu, že je určena pouze těm, kteří jsou již pokřtěnými Svědky. Tato publikace se také nedá v žádném Sále království libovolně zakoupit. Rozhodně by však stálo za to, zjistit, co obsahuje, neboť by to mohlo přispět ke zjištění skutečných poměrů mezi Svědky Jehovovými.

Předpoklad č. 4 - K organizaci Svědků Jehovových či přímých nadřízených dotazovaní nemají žádné připomínky.

Předpoklad byl zcela potvrzen. 8 dotazovaných nevdá na společnosti vůbec nic. 1 dotazovaná uvedla, že má jisté výhrady, ale nechtěla uvést jaké. Tyto výhrady však nemají zásadní vliv na její postoj ke společenství Svědků Jehovových.

V potvrzení tohoto předpokladu, je možné spatřovat naprostou oddanost organizaci.

3.8 Shrnutí výsledků praktické části

U předpokladů ověřovaných dotazníkem se potvrdil pouze předpoklad č. 1, že většina dotazovaných se setkala s příslušníkem sekty, k setkání došlo na ulici a nikdo sám sektu nevyhledal. Předpoklad č. 2, že při setkání většina dotazovaných rozhovor s příslušníkem sekty odmítla, ale obdržela literaturu, kterou si alespoň prohlédla a předpoklad č. 3, že většině dotazovaných přišlo chování příslušníka sekty strojené a po setkání do sekty nevstoupila, se potvrdil pouze vždy pouze z části.

Cílem, za použití dotazníku, bylo zjištění, zda se respondenti setkali s příslušníkem nějaké sekty a jak na ně toto setkání zapůsobilo. Tohoto cíle bylo dosaženo. K ještě objektivnějším výsledkům by však přispěl vyšší počet respondentů.

Rozhovorem byl zcela potvrzen předpoklad č. 1, že před vstupem k Svědkům Jehovovým byla většina dotazovaných ateistů, hledajících smysl života, neměli životní problémy a Svědky Jehovovými se stali až po delší době služby a předpoklad č. 4, že k organizaci Svědků Jehovových či přímých nadřízených dotazovaní nemají žádné připomínky. Předpoklad č. 2, že při vstupu k Svědkům Jehovovým se musí odevzdat nějaká část majetku, lidé na Svědcích nejvíce kritizují nepřijímání krve a lež není přípustná a předpoklad č. 3, že většina Svědků Jehovových se setkala s bývalým členem, důvody jeho odchodu nebyly zjišťovány, návrat zpět je možný a styk je omezen, se potvrdily pouze z části.

I zde je možno konstatovat, že došlo k naplnění cíle, tedy zjištění, kteří lidé do vybrané sekty vstupují a jaké mají příslušníci sekty postoje, jak vůči tradičnímu

náboženství, tak k okolní společnosti. Rovněž bylo přiblíženo i chování členů sekty vůči sobě navzájem i k vyloučeným členům.

K větší vypovídací schopnosti rozhovorů by rozhodně přispělo, kdyby se všechny mohly konat v naprosté samostatnosti. Toho nebylo možno dosáhnout, protože rozhovory byly uskutečňovány před nebo po shromáždění a autor byl středem pozornosti všech. Jedna dotazovaná dokonce přímo vyžadovala účast ještě jednoho Svědka při vedení rozhovoru. Zcela samostatně byly provedeny pouze dva rozhovory.

4 Závěr

Předpokladem práce byl rozbor možných vlivů, které vybraná sekta užívá při působení na jedince. Jak z práce vyplývá, sekta užívá především **psychického tlaku** a to vydáváním předpisů, které upravují, jak by se měl jedinec - člen sekty, chovat. V případě nedodržování následuje trest. To takový, který by zajistil, aby ostatní se buď úplně přestali s odpadlíkem stýkat nebo naopak, aby se odpadlík vrátil zpět. Dalším aspektem psychického tlaku je ta skutečnost, že členové sekty se navzájem hlídají a poukazují na ty, kteří od učení odpadávají. To může ve členech vyvolat pocit strachu a napětí a to přesto, že se k sobě vzájemně chovají velice přátelsky.

Dalším vlivem, který je pro vybranou sektu charakteristický, je literatura. Na setkáních se nabízí pouze literatura vydávaná společností a tato literatura je také doporučována ke studiu. Literatura je velmi citově zabarvená a neustále zdůrazňuje, že možnost spásy přijde pouze skrz sektu. K tomu všemu lze ještě připsat samostatný překlad a vydání Bible.

Rovněž **výlučnost**, kterou sekta používá, **může mít velký vliv na jedince.** U vybrané sekty je dána **mileniánským učením** o brzkém konci světa, který i přes opakované předpovědi ovšem nepřišel. Všechny tyto vlivy jsou zahrnuty pod **rouškou pravého křesťanství**, o kterém sekta opět prohlašuje, že je ho možné dosáhnout jen skrze ní. To také **vzbuzuje touhu patřit k těmto lidem**, což sebou nepochybně nese změnu hodnotové hierarchie, včetně změny přátel.

Vybraná sekta se sice přímo nestraní okolního světa, ale v jejím učení jsou body, které **zakazují účast na veřejných funkcích a zasahování do politického systému.** Proto také příslušníci sekty nechodí k volbám. Také neuznávají a nevzdávají hold státním symbolům.

Jedním z nejdůležitějších vlivů, jakým vybraná sekta na jedince působí, je v **jednoduchosti učení.** K pochopení není třeba složité filozofie a víry. Většina věrouky je obsažena v odpovědích z Bible. To je skutečnost, která je velkým lákadlem pro všechny ateisty.

Vliv sekty, který má na jedince, je význačný. **Člen je nauce natolik oddán, že nepřipouští žádnou kritiku** proti učení organizace. Obětavost, se kterou plní příkazy organizace, je nesmírná. To je dokázáno tím, že i když v zákonech státu

existuje alternativa, organizace tuto alternativu zavrhně jako špatnou a vydá příkaz, kterým **je člen nucen porušit zákon státu**. Přesto člen tohoto příkazu uposlechně.

Svědkové Jehovovi se navzájem zahrnují láskou a porozuměním. Když však někdo vystoupí nebo je vyloučen ze společnosti, tak je ihned vydán **zákaz se s takovým člověkem stýkat**. Je zajímavým zjištěním, že **nikdo se neptá, proč daný jedinec odešel**. Důvod je jednoduchý. **Daný člověk pro společnost přestává existovat**. V případě rodiny to může znamenat její rozpad.

Svědkové Jehovovi, ač se jim to líbí, či nikoli, svým učením **splňují** téměř všechny **znaky sekty**, jak je uvádí Zdeněk Vojtíšek. V žádném případě však řadovým Svědkům Jehovovým nelze upřít víru v Boha a hloubku jejich přesvědčení.

Práci samotnou by také bylo možné postavit do úplně jiné roviny a zkoumat rozdílnosti v učení Svědků Jehovových s církvemi Ekumenické radě církví, nebo ještě lépe s učením římsko katolickým, které je v této práci vzato jako norma. Rovněž se nabízí pohled filozofický. Bylo by možné zkoumat příslušníky Svědků Jehovových i z hlediska kriminologie. Na problematiku sekt by však mohlo být pohledů ještě více.

Autor sám vidí přínos této práce v tom, že se pokusil přiblížit učení jedny z nejběžnějších sekt a vystihnout vlivy, kterými působí.

5 Slovníček

Ariánská hereze - Vyznavači tohoto směru neuznávají nejsvětější trojici. Bohem je pouze Otec, který nejprve z ničeho stvořil Syna a potom jeho prostřednictvím vesmír. Tento směr přejímají i Svědkové Jehovovi

Armagedonská bitva - Bitva, ve které se utkají síly zla se silami dobra vedené Ježíšem

Denominace - jedna z křesťanských náboženských společností, které se vzájemně uznávají za pravověrné, akceptují svou rozdílnost a deklarují jednotu v rámci obecné Kristovy církve

Dobrá zpráva - Svědkové Jehovovi ji hlásají při své službě a znamená to vykoupení hříchů člověka Ježíšem.

Ekumenické tendence - Jedná se o vzájemné respektování církví a jejich spolupráci

Encyklika - Papežský dokument adresovaný všem biskupům

Exaktní - Spočívající na přesně zjištěných faktech

Ezoterismus - Spojení žido-křesťanského a východního myšlení s prvky mystiky a magie

Farizej - V jednom případě se může jednat o příslušníka starožidovské sekty nebo slovo lze také použít ve významu pokrytec, líceměrník

Fundamentalismus - Důsledný příklon člověka k určité víře a její striktní dodržování

Ideologie - Soustava myšlenek, názorů, teorií a představ obvykle představující náhled na svět nebo společnost

Indoktrinace - Názorová a postojová zaujatost, které se dosahuje pomocí ideologie

Integrace - Spojení, vytvoření jednoho celku

Konfese - Vyznání víry

Konformismus - Tlak, který skupina vyvíjí na jedince

Konformita - Přizpůsobivost jedince dané skupině

Mesiáš - Má význam "pomazaný," tj. ustanovený za krále, v judaismu titul potomka krále Davida, který na konci času přinese lidu Izraele vysvobození z útlu, vykoupení hříchů a dobu blaženosti

Mileniánství - Naděje na brzké nastolení tisícileté říše pokoje a spravedlnosti, k němuž dojde s druhým příchodem Ježíše Krista

Obsese - Rušivé myšlenky nebo popudy, které se svévolně vkrádají do vědomí

Pentekostalismus - Jde o směr, který chápe posvěcení Duchem svatým jako jednorázovou událost, která má zásadní vliv na další křesťanův život

Protestantismus - Způsob vyznání a prožívání křesťanského náboženského života, který krystalizoval během období reformace

Religiozita - Víra v pravost a pravdivost náboženství

Saducej - člen sekty vyššího kněžstva jeruzalémského chrámu, které náleželo politické i náboženské vedení Židů

Zelótismus - přehnaná náboženská horlivost

6 Seznam použité literatury

1. Barrett, D. V. *Sekty, kulty, alternativní náboženství*. 1. vyd. Praha: nakladatelství Ivo Železný, 1998, 411 s. ISBN 80-240-0066-0
2. Büchnerová, B. *Co máme vědět o sektách*. 1. vyd. Praha: Amulet, 1999, 127 s. ISBN 80-86299-02-3
3. Franz, R. *Krize svědomí*. 2. vyd. Praha: Návrat domů, 1998, 415 s. ISBN 80-85495-80-5
4. Funke, K. a kol. *Malý slovník sekt*. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1998, 143 s. ISBN 80-7192-246-3
5. Hadj Moussová, Z. *Kapitoly ze sociální psychologie*. 1. vyd. Liberec: TUL, 2002, 75 s. ISBN 80-7083-562-1
6. Hassan, S. *Jak čelit psychické manipulaci zhoubných kultů*. 1. vyd. Brno: nakladatelství Tomáše Janečka, 1994, 286 s. ISBN 80-85880-03-2
7. Chmelík, J. *Extrémismus*. 1. vyd. Praha: MV ČR, 1997, 116 s.
8. Chmelík, J. *Extrémismus a jeho právní a sociologické aspekty*. 1. vyd. Praha: Linde, 2001, 172 s. ISBN 80-7201-265-7
9. Mühlpachr, P. *Sociální patologie*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2002, 104 s. ISBN 80-210-2511-5
10. Štampach, O. *Sekty*. 1. vyd. Olomouc: Pastorační středisko při Arcibiskupství pražském, 1992, 19 s.

11. Štampach, O. *Sekty a nová náboženská hnutí, naděje a rizika*. 1. vyd. Praha: Oliva, 1994, 15 s. ISBN 80-901634-6-7
12. Švingalová, D., Pešatová, I., Novosad, L. *Průvodce studenta zpracováním sociální případové analýzy*. 1. vyd. Liberec: TUL, 2002, 37 s.
13. Vágnerová, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. vyd. Praha: Portál, 2004, 872 s. ISBN 80-7178-802-3
14. Watch Tower Bible and Tract society of Pennsylvania. *Bible-Slovo Boží, nebo lidské*. 1. vyd. Selters/Taunus: Wachturm-Gesellschaft, 1995, 189 s.
15. Watch Tower Bible and Tract society of Pennsylvania. *Svědkové Jehovovi-Kdo jsou? Čemu věří?*. 1. vyd. Selters/Taunus: Wachturm-Gesellschaft, 2000, 31 s.
16. Vojtíšek, Z. *Náboženství a sekty v České republice*. 1998
<http://www.internet.bb/casopisy/policista/prilohy/pril8.htm>
17. Vojtíšek, Z. *Encyklopedie náboženských směrů v České republice*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, 462 s. ISBN 80-7178-798-1
18. Bič, M., Souček, B., J., a kol. *Bible*. 3. vyd. Praha: Česká biblická společnost, 1994, 1290 s. ISBN 80-85810-04-2

7 Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazník

Příloha č. 2: Otázky rozhovoru

Příloha č. 1

V příloze č. 1 je uvedeno úplné znění dotazníku.

Dotazník

Cílem tohoto dotazníku je zjistit, zda jste se již setkal s příslušníkem nějaké sekty (slovo sekta není v tomto směru myšleno nijak hanlivě a spadají sem např. i Svědci Jehovovi), jak na Vás toto setkání působilo a jak Vás toto setkání ovlivnilo např. tím, že jste do sekty vstoupil nebo si alespoň vyhledal o ní literaturu.

Ještě než začnete odpovídat na položené otázky v dotazníku, chci Vám sdělit, že všem je zaručena anonymita a výsledky dotazníku budou sloužit pouze autorovi pro vypracování bakalářské práce. Vybrané odpovědi zakroužkujte.

1) Jste:	a) muž	
	b) žena	
2) Váš věk:	a) 18-30	
	b) 31-50	
	c) 51 a více let	
3) Vaše vzdělání je:	a) základní	d) středoškolské
	b) vyučen	e) vysokoškolské
	c) vyučen s maturitou	
4) Jste vyznání:	a) bez vyznání	e) islám
	b) římskokatolické	f) východní náboženství
	c) protestanské	g) jiné (příslušník sekty)
	d) židovské	
5) Oslovil Vás již někdy příslušník nějaké sekty:	a) ano	
	b) ne	

- 6) Kde k oslovení došlo:
- a) přímo u mne doma
 - b) na ulici
 - c) nikdo mne neoslovil, sám jsem sektu vyhledal
 - d) nikde

7) V případě, že jste sektu sám vyhledal :

- a) sám jsem oslovil příslušníka sekty, když např. na ulici nabízel materiál své sekty
- b) zjistil jsem místo, kde má sekta sídlo a zašel přímo tam
- c) s příslušníkem sekty jsem se seznámil prostřednictvím kamaráda, známého apod.

8) Jak jste se při setkání zachoval:

- a) bylo to pěkné setkání a pohovořili jsme si o dané sektě
- b) řekl jsem, že jsem jiného vyznání
- c) striktně jsem odmítl

9) Při setkání jsem:

- a) obdržel literaturu o jejich sektě
- b) literaturu jsem odmítl
- c) nic jsem neobdržel

10) Obdrženou literaturu jsem:

- a) pečlivě prostudoval
- b) prohlédl, ale nestudoval
- c) ani jsem se do ní nepodíval

11) Při setkání se člen sekty choval:

- a) velice příjemně a upřímně
- b) jeho chování mi přišlo strojené
- c) nevším jsem si

12) Po setkání s příslušníkem sekty:

- a) jsem ho znovu vyhledal, chtěl jsem vědět víc
- b) jsem vyhledal, co píše odborná literatura
- c) neudělal jsem nic, nezajímá mne to

13) V případě, že jsem člena znovu vyhledal:

- a) byl jsem pozván na setkání
- b) člen mne navštívil doma
- c) setkali jsme se na neutrální půdě, např. v kavárně

14) Naše rozhovory vedly k tomu, že:

- a) jsem začal společenství navštěvovat pravidelně
- b) moje návštěvy společenství byly nepravidelné
- c) úplně jsem od tohoto společenství upustil

15) Dále:

- a) stal jsem se řádným členem a naprosto věřím nauce společenství
- b) stal jsem se řádným členem, ale mám jisté výhrady k nauce společenství
- c) stal jsem se členem, ale pro výhrady nauky a chování představitelů jsem již vystoupil

Příloha č. 2

V příloze č. 2 jsou uvedeny otázky kladené při rozhovoru.

Otázky z rozhovoru

10. Jak dlouho jste Svědek Jehovův a byl jste předtím věřící?
11. Měl jste před vstupem k Svědkům Jehovovým nějaké životní problémy?
12. Po jak dlouhé době se stanu Svědkem Jehovovým a co musím podstoupit?
13. Musím při vstupu k Svědkům Jehovovým odevzdat část svého majetku?
14. Považujete Svědky Jehovovy za problémovou skupinu, co lidé nejvíce kritizují?
15. Je u Vás za určitých okolností přípustná lež?
16. Již jste se setkal s někým, kdo odešel a zjišťoval proč?
17. Je Svědkům Jehovovým omezen styk s bývalými členy?
18. Jmenujte věci, které Vám na Vašich nadřazených či organizaci vadí.